

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, **XXX**
[...](2021) **XXX** draft

SPOROČILO KOMISIJE

Smernice o državni pomoči za širokopasovna omrežja

SPOROČILO KOMISIJE

Smernice o državni pomoči za širokopasovna omrežja

KAZALO

1	UVOD	3
2	PODROČJE UPORABE, VRSTA ŠIROKOPASOVNIH OMREŽIJ, OPREDELITVE POJMOV	5
2.1	Področje uporabe	5
2.2	Opredelitve pojmov	6
2.3	Vrste širokopasovnih omrežij	7
2.3.1	Fiksna ultrahitra dostopovna omrežja	8
2.3.2	Mobilna dostopovna omrežja	8
2.3.3	Zaledna omrežja	9
3	OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 106(2) POGODBE	9
4	OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 107(3), TOČKA (C), POGODBE	11
5	POMOČ ZA POSTAVITEV ŠIROKOPASOVNIH ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJSKIH OMREŽIJ	12
5.1	Prvi pogoj: spodbujanje razvoja gospodarskih dejavnosti	12
5.1.1	Omrežja kot spodbujevalci gospodarskih dejavnosti	12
5.1.2	Spodbujevalni učinek	13
5.1.3	Skladnost z drugimi določbami prava Unije	13
5.2	Drugi pogoj: pomoč ne sme neupravičeno spreminjati trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi	14
5.2.1	Pozitivni učinki pomoči	14
5.2.2	Potreba po posredovanju države	14
5.2.3	Ustreznost ukrepa pomoči kot instrumenta politike	23
5.2.4	Sorazmernost ukrepa pomoči	28
5.2.5	Negativni učinki na konkurenco in trgovino	38
5.2.6	Primerjava pozitivnih učinkov pomoči z negativnimi učinki na konkurenco in trgovino	38
6	OCENA ZDRUŽLJIVOSTI UKREPOV ZA SPODBUJANJE UPORABE	39
6.1	Socialni kuponi	40
6.2	Kuponi za povezljivost	42
6.2.1	Prvi pogoj	42

6.2.2	Drugi pogoj.....	42
7	PREGLEDNOST, POROČANJE, SPREMLJANJE	44
7.1	Preglednost.....	44
7.2	Poročanje.....	45
7.3	Spremljanje.....	45
8	NAČRT NAKNADNEGA OCENJEVANJA.....	45
9	KONČNE DOLOČBE	46

1 UVOD

- (1) Povezljivost je najpomembnejši gradnik digitalne preobrazbe. Je strateškega pomena za rast in inovacije v vseh gospodarskih panogah Unije ter za socialno in teritorialno kohezijo.
- (2) Unija je ambiciozne cilje v zvezi s povezljivostjo določila v sporočilu o gigabitni družbi¹, sporočilu o oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope² in sporočilu o digitalnem kompasu³ ter v predlogu sklepa o vzpostavitvi programa politike „Pot v digitalno desetletje“ do leta 2030⁴ (v nadaljnjem besedilu: program politike Pot v digitalno desetletje).
- (3) Komisija je v sporočilu o gigabitni družbi določila naslednje cilje v zvezi s povezljivostjo za leto 2025: (i) vsa evropska gospodinjstva, podeželska ali mestna, bi morala imeti internetno povezljivost s hitrostjo prenosa najmanj 100 Mb/s, ki se lahko nadgradi na 1 Gb/s, (ii) glavnim spodbujevalcem socialno-ekonomskega razvoja, kot so digitalno intenzivna podjetja, šole, bolnišnice in javna uprava, bi bilo treba zagotoviti gigabitno povezljivost (hitrost prenosa in nalaganja 1 Gb/s) ter (iii) vsa mestna območja in glavne prometne poti bi morali imeti neprekinjeno pokritost z omrežji 5G.
- (4) V sporočilu o oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope je pojasnjeno, da izraz „100 Mb/s, ki se lahko nadgradi v gigabitno hitrost“, izraža pričakovanje Komisije, da bodo proti koncu desetletja gospodinjstva sčasoma vedno bolj potrebovala 1 Gb/s.
- (5) V sporočilu o digitalnem kompasu je predvideno, da bo do leta 2030 vsem gospodinjstvom v Uniji zagotovljena pokritost z gigabitnim omrežjem⁵, vsa poseljena območja pa bodo pokrita z omrežjem 5G. V predlogu programa politike Pot v digitalno desetletje je poudarjeno, da se „[d]ružbene potrebe po pasovni širini nalaganja in prenosa [...] stalno povečujejo. Do leta 2030 bi morala biti omrežja z gigabitno hitrostjo pod dostopnimi pogoji na voljo za vse, ki potrebujejo ali si želijo tako zmogljivost.“
- (6) Za doseganje ciljev Unije za leti 2025 in 2030 so potrebne zadostne naložbe. Te naložbe zagotavljajo predvsem komercialni investitorji, po potrebi pa se lahko dopolnijo z javnimi sredstvi v skladu s pravili o državni pomoči. V sporočilu o

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 14. septembra 2016 – Povezljivost za konkurenčen enotni digitalni trg – evropski gigabitni družbi naproti (COM(2016) 587 final).

² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 19. februarja 2020 – Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope (COM(2020) 67 final).

³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 9. marca 2021 – Digitalni kompas do leta 2030: evropska pot v digitalno desetletje (COM(2021) 118 final).

⁴ Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa politike „Pot v digitalno desetletje“ do leta 2030 (COM(2021) 574 final, 2021/0293(COD)).

⁵ Na sedanji stopnji razvoja lahko optika do doma (*fibre to the home*), optika do zgradbe (*fibre to the building*) in omrežje DOCSIS 3.1 (zmogljiva kabelska omrežja) zagotovijo hitrosti prenosa 1 Gb/s.

oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope je skupna naložbena vrzel za digitalno infrastrukturo in omrežja v Uniji ocenjena na 65 milijard EUR na leto.

- (7) Med pandemijo COVID-19 je postala očitna vloga zmogljivih elektronskih komunikacijskih omrežij za ljudi, podjetja in javne ustanove. Komisija je 27. maja 2020 predstavila predlog obsežnega načrta okrevanja za ublažitev ekonomskih in socialnih posledic pandemije, tj. NextGenerationEU⁶. Ena od ključnih prednostnih nalog mehanizma za okrevanje in odpornost⁷ (RRF) je podpreti digitalni prehod, in sicer z ukrepi za povezljivost, namenjenimi zlasti premostitvi digitalne ločnice med mestnimi in podeželskimi območji ter obravnavanju nedelovanja trga v zvezi s postavitvijo zmogljivih omrežij. V skladu z uredbo o mehanizmu za okrevanje in odpornost mora vsaka država članica najmanj 20 % dodeljenih sredstev nameniti ukrepom za spodbujanje digitalnega prehoda.
- (8) Poleg tega lahko elektronska komunikacijska omrežja prispevajo k doseganju ciljev glede trajnostnosti. Cilja Unije o podnebni nevtralnosti do leta 2050, kot je določen v sporočilu o evropskem zelenem dogovoru⁸, ni mogoče doseči brez temeljne digitalne preobrazbe družbe. Ena od pomembnih komponent digitalne preobrazbe Unije je razvoj varovanih in zmogljivih elektronskih komunikacijskih omrežij, ki pomembno prispevajo h glavnim okoljskim ciljem Unije. Hkrati bodo morala elektronska komunikacijska omrežja postati bolj trajnostna, energijsko učinkovita in gospodarna z viri.
- (9) Sektor elektronskih komunikacij je bil temeljito liberaliziran in zdaj zanj veljajo sektorski predpisi. Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah (v nadaljnjem besedilu: zakonik) je bil vzpostavljen z Direktivo (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta⁹. Zakonik določa regulativni okvir za elektronske komunikacije, vključno z možnostjo, da nacionalni regulativni organi podjetjem s pomembno tržno močjo naložijo popravne ukrepe za dostop¹⁰. Na trgu veleprodajnega lokalnega dostopa na fiksni lokaciji se v skoraj vseh državah članicah uporablja predhodna ureditev. Ta ureditev je pomembna za spodbujanje konkurenčnih trgov in naložb ter povečanje izbire potrošnikov. Za nadaljnji razvoj širokopasovnih omrežij je še vedno potrebno posredovanje nacionalnih regulativnih organov, med drugim zaradi njihove vloge pri zagotavljanju učinkovite konkurence v sektorju elektronskih komunikacijskih storitev.

⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 27. maja 2020 – Čas za Evropo: obnova in priprava za naslednjo generacijo (COM(2020) 456 final).

⁷ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17) in Uredba Sveta (EU) 2020/2094 z dne 14. decembra 2020 o vzpostavitvi Instrumenta Evropske unije za okrevanje v podporo okrevanju po krizi zaradi COVID-19 (UL L 433I, 22.12.2020, str. 23).

⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z dne 11. decembra 2019 – Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

⁹ Direktiva (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah (UL L 321, 17.12.2018, str. 36).

¹⁰ Glej člen 73 Direktive (EU) 2018/1972.

- (10) Politika konkurence, zlasti pravila o državni pomoči, ima pomembno vlogo pri doseganju ciljev digitalne strategije in razvoju usklajene naložbene strategije za povezljivost. Namen nadzora državne pomoči na področju širokopasovnih omrežij je torej zagotoviti, da bosta z ukrepi državne pomoči doseženi višji stopnji pokritosti s širokopasovnimi omrežji in njihove uporabe, kot bi bili doseženi brez pomoči, obenem pa podpirati kakovostnejše in cenovno dostopnejše storitve ter naložbe, ki krepijo konkurenčnost. Vsako državno posredovanje bi moralo v največji možni meri omejiti tveganje izrinjanja zasebnih naložb, spreminjanja spodbud za komercialne naložbe in izkrivljanja konkurence, ki bi bilo v nasprotju s skupnimi interesi.
- (11) Komisija je leta 2020 začela ocenjevati smernice za širokopasovna omrežja iz leta 2013¹¹, da bi ugotovila, ali še vedno ustrezajo namenu. Rezultati¹² so pokazali, da pravila načeloma delujejo dobro. Vendar je ocena pokazala tudi, da so potrebne nekatere ciljne prilagoditve. Zlasti bi bilo treba smernice za širokopasovna omrežja prilagoditi tako, da bi odražale nedavne spremembe zakonodaje, trenutne prednostne naloge ter razvoj trga in tehnologije¹³.

2 PODROČJE UPORABE, VRSTA ŠIROKOPASOVNIH OMREŽIJ, OPREDELITVE POJMOV

2.1 Področje uporabe

- (12) Za preprečitev, da bi državna pomoč izkrivljala ali bi lahko izkrivljala konkurenco na notranjem trgu in znatno vplivala na trgovino med državami članicami, člen 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Pogodba) določa načelo, da je državna pomoč prepovedana¹⁴. Vendar je v določenih primerih taka pomoč lahko združljiva z notranjim trgom na podlagi člena 107(2) in (3) Pogodbe.
- (13) Države članice morajo priglasiti državno pomoč v skladu s členom 108(3) Pogodbe, razen ukrepov, ki izpolnjujejo pogoje iz Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014¹⁵.
- (14) Te smernice zagotavljajo navodila v zvezi s tem, kako bo Komisija na podlagi člena 106(2), člena 107(3), točka (c), in člena 107(2), točka (a), Pogodbe ocenila združljivost državne pomoči za postavitve in/ali uporabo fiksnih in mobilnih širokopasovnih elektronskih komunikacijskih omrežij.
- (15) Javna posredovanja, ki ne izpolnjujejo enega od pogojev iz člena 107(1) Pogodbe, ne pomenijo državne pomoči¹⁶. Zato se zanje ne uporabljajo načela za oceno združljivosti iz teh smernic.

¹¹ Sporočilo Komisije z dne 26. januarja 2013 – Smernice Evropske unije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij (v nadaljnjem besedilu: smernice za širokopasovna omrežja iz leta 2013) (UL C 25, 26.1.2013).

¹² Glej delovni dokument služb Komisije o rezultatih ocene z dne 7. julija 2021 (SWD(2021) 195 final).

¹³ Glej delovni dokument služb Komisije – Povzetek ocene pravil o državni pomoči za vzpostavljanje širokopasovne infrastrukture (SWD(2021) 194 final).

¹⁴ Glej tudi oddelek 2.1 smernic za širokopasovna omrežja.

¹⁵ Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L 187, 26.6.2014, str. 1).

¹⁶ V Prilogi II je predstavljen obsežen, vendar ne izčrpen pregled primerov, v katerih sta uporaba pravil o državni pomoči ali obstoj državne pomoči lahko izključena.

- (16) Finančna sredstva Unije, ki jih centralno upravljajo institucije, agencije, skupna podjetja ali drugi organi Unije, ki niso pod neposrednim ali posrednim nadzorom držav članic¹⁷, ne pomenijo državne pomoči.
- (17) Pomoč za postavitve in/ali uporabo širokopasovnih elektronskih komunikacijskih omrežij se ne sme dodeliti podjetjem v težavah, kot so opredeljena v smernicah Komisije o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah¹⁸.
- (18) Komisija bo pri oceni pomoči za podjetje, ki je naslovnik neporavnane naloge za vračilo na podlagi predhodnega sklepa Komisije, s katerim je bila pomoč razglašena za nezakonito in nezdržljivo z notranjim trgov, upoštevala znesek pomoči, ki ga je še treba vrniti¹⁹.

2.2 Opredelitve pojmov

- (19) V teh smernicah se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
- a) „širokopasovno elektronsko komunikacijsko omrežje“ pomeni omrežje, ki lahko na podlagi različnih tehnologij zagotovi dostop do interneta velikih hitrosti ter vključuje aktivne in pasivne komponente;
 - b) „fiksno omrežje“ pomeni elektronsko komunikacijsko omrežje, ki na fiksni lokaciji končnim uporabnikom zagotavlja storitve visokohitrostnega prenosa podatkov, pri čemer uporablja različne tehnologije, vključno s kablom, digitalnim naročniškim vodom (DSL), optičnimi vlakni in brezžično tehnologijo;
 - c) „mobilno omrežje“ pomeni brezžično elektronsko komunikacijsko omrežje, ki končnim uporabnikom zagotavlja povezljivost na kateri koli lokaciji na območju, ki ga pokriva omrežje, pri tem pa uporablja različne generacije mobilne tehnologije (2G, 3G, 4G, 5G, 6G itd.);
 - d) „dostopovno omrežje“ pomeni segment širokopasovnega elektronskega komunikacijskega omrežja, ki povezuje zaledno omrežje in prostore končnih uporabnikov;
 - e) „zaledno omrežje“ pomeni del širokopasovnega elektronskega komunikacijskega omrežja, ki je vmesna povezava med hrbteničnim omrežjem in dostopovnim omrežjem ter ne povezuje končnih uporabnikov;

¹⁷ Na primer sredstva, zagotovljena v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope (IPE) (Uredba (EU) 2021/1153 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za povezovanje Evrope ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1316/2013 in (EU) št. 283/2014 (UL L 249, 14.7.2021, str. 38)).

¹⁸ Sporočilo Komisije – Smernice o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje nefinančnih podjetij v težavah (UL C 249, 31.7.2014, str. 1).

¹⁹ Glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 13. septembra 1995, TWD/Komisija, združeni zadevi T-244/93 in T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, točka 56. Glej tudi sporočilo Komisije – Obvestilo Komisije o vračilu nezakonite in nezdržljive državne pomoči (UL C 247, 23.7.2019, str. 1).

- f) „hrbtlenično omrežje“ pomeni jedrno omrežje, ki povezuje zaledna omrežja; je del omrežja, na katerem se zbira promet vseh končnih uporabnikov, in povezuje različna območja ali regije;
- g) „aktivno omrežje“ pomeni širokopasovno omrežje z aktivnimi (npr. transponderji, usmerjevalniki in stikala, bazne oddajno-sprejemne postaje, strežniki za nadzor in upravljanje) in pasivnimi komponentami (npr. vodi, drogovi, temna optična vlakna, priključne omarice in vstopni jaški);
- h) „pasivno omrežje“ pomeni širokopasovno omrežje brez kakršnih koli aktivnih komponent, ki običajno vključuje fizični del omrežja (cevi, drogovi, vodi, revizijski jaški, vstopni jaški, ulične priključne omarice, stolpi itd.) in širokopasovne kable (temna optična vlakna, bakreni kabli itd.);
- i) „hitrost“ pomeni zmogljivost povezave, ki temelji na številu bitov na sekundo, kot je opredeljena v uvodni izjavi 5 Priloge I;
- j) „ultrahitro dostopovno omrežje“ pomeni dostopovno omrežje s hitrostjo prenosa najmanj 100 Mb/s, kot je opredeljeno v uvodni izjavi 19(i);
- k) „končni uporabnik“ pomeni fizično ali pravno osebo (državljeni, podjetja, javne uprave), ki uporablja elektronske komunikacijske storitve ali zanje zaprosi;
- l) „ustrezen časovni okvir“ pomeni časovni okvir, ki se uporablja za preverjanje načrtovanih zasebnih naložb in sovпада s časovnim okvirjem načrtovane postavitve omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, ki se začne z objavo javnega posvetovanja o načrtovanem državnem posredovanju in traja do začetka delovanja omrežja (zagotavljanje veleprodajnih in/ali maloprodajnih storitev). Ustrezen časovni okvir ne sme biti krajši od dveh let;
- m) „čezmerna širitev“ pomeni postavitev omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, poleg enega ali več zasebno financiranih omrežij;
- n) „izrinjanje zasebnih vlagateljev“ pomeni, da se zaradi javnofinančnih odhodkov zmanjšujejo ali celo izginjajo zasebni odhodki, na primer kadar je zasebna naložba v fiksno omrežje in/ali mobilno omrežje prekinjena, odpravljena, ni izvedena, kot je načrtovano, ali odvrnjena zaradi vladnega subvencioniranja druge naložbe;
- o) „velika sprememba“ pomeni znatno izboljšanje, ki ga zagotovijo omrežja, financirana z državnimi sredstvi, pri čemer prinaša znatne nove infrastrukturne naložbe v elektronska komunikacijska omrežja in znatne nove zmogljivosti na trg v smislu razpoložljivosti širokopasovne storitve, zmogljivosti, hitrosti ali drugih zadevnih značilnosti omrežja in konkurence.

2.3 Vrste širokopasovnih omrežij

- (20) Za namene ocene državnih pomoči se v teh smernicah razlikuje med fiksnimi ultrahitrimi dostopovnimi omrežji, mobilnimi dostopovnimi omrežji in zalednimi omrežji, kot so opredeljena v oddelkih 2.3.1–2.3.3.

2.3.1 Fiksna ultrahitra dostopovna omrežja

- (21) Za namene ocene državne pomoči se v teh smernicah kot fiksna ultrahitra dostopovna omrežja obravnavajo omrežja s hitrostjo prenosa najmanj 100 Mb/s na fiksni lokaciji, kot je opredeljeno v uvodni izjavi 19(j).
- (22) Na sedanji stopnji tehnološkega razvoja obstajajo različne vrste fiksnih ultrahitrih dostopovnih omrežij, ki vključujejo: (i) optična omrežja (FTTx)²⁰ in (ii) napredna nadgrajena kabelska omrežja, ki uporabljajo vsaj standard DOCSIS 3.0. Ultrahitre širokopasovne storitve lahko zagotovijo tudi brezžična omrežja, kot so nekatera fiksna brezžična dostopovna omrežja²¹ in v prihodnosti satelitska omrežja²².

2.3.2 Mobilna dostopovna omrežja

- (23) Na trenutni stopnji tržnega in tehnološkega razvoja soobstaja več generacij mobilnih tehnologij²³.
- (24) Prehod na vsako novo generacijo mobilnega omrežja je po navadi postopen²⁴. Na sedanji stopnji se v nekaterih delih Evrope še naprej postavljajo omrežja 4G, postavitve nesamostojnih omrežij 5G pa temeljijo na obstoječih hrbteničnih omrežjih 4G/LTE. Na naslednji stopnji bo omrežje 5G postalo samostojno in ne bo temeljilo na LTE. V nasprotju s prejšnjimi generacijami mobilne tehnologije naj bi samostojna

²⁰ FTTx se nanaša na različne vrste omrežij, vključno z optiko do zgradbe (FTTB), optiko do doma (FTTH), optiko do prostorov (FTTP) ali optiko do omarice (FTTC). Vendar lahko omrežja FTTC zagotavljajo ultrahitre storitve le, če uporabljajo tehnologijo za preprečitev presluha (tehnologija, ki povečuje zmogljivost VDSL).

²¹ Zlasti fiksna brezžična dostopovna omrežja, ki temeljijo na tehnologiji 5G, potencialno pa tudi druge brezžične tehnologije, ki vključujejo fiksne radijske rešitve, predvsem naslednja generacija Wi-Fi (Wi-Fi6).

²² Rešitve na podlagi satelitske tehnologije se trenutno uporabljajo predvsem na oddaljenih ali izoliranih območjih v primerih, ko lahko zagotovijo ustrezno raven fiksnih elektronskih komunikacijskih storitev. Čeprav sateliti, ki so trenutno na voljo v Uniji, še vedno ne morejo zagotoviti ultrahitrih širokopasovnih storitev, se pričakuje, da bodo v prihodnje na voljo naprednejši sateliti, s katerimi se bo lahko znatno izboljšala kakovost širokopasovnih storitev in se bodo zagotovile ultrahitre hitrosti (npr. satelit z zelo veliko prepustnostjo). Pričakuje se tudi, da bodo sateliti imeli pomembno vlogo pri zagotavljanju storitev javnim organom. Poleg tega je v pripravi več satelitskih konstelacij za nizko zemeljsko orbito (LEO), ki bodo predvidoma lahko znižali latenco in stroške storitev za končne uporabnike.

²³ Njihovo uporabo določajo lastnosti širjenja frekvenčnih pasov. Med tremi pionirskimi pasovi, določenimi za storitve 5G, se na primer ocenjuje, da je 700 MHz primeren za pokritost širokih območij in v notranjih prostorih, da sta za 3,6 GHz (3,4–3,8 GHz) značilni visoka zmogljivost in velika pokritost ter da bo 26 GHz (24,25–27,5 GHz) verjetno postavljen na mestnih območjih in primernih žariščnih območjih z zelo velikim povpraševanjem, na primer na prometnih vozliščih, razvedrilnih prizoriščih, industrijskih ali maloprodajnih območjih ali vzdolž glavnih cest in železniških tirov na podeželju, ne bo pa se uporabljal za namene široke pokritosti. Mobilna tehnologija nove generacije lahko uporablja tudi frekvenčne pasove, ki so jih prvotno uporabljale predhodne generacije.

²⁴ Življenjski cikel mobilnih tehnologij je trajal približno 20 let od njihove uvedbe. Več poznejših različic 2G (tako imenovana izboljšana tehnologija 2G ali 2.xG) je bilo boljših od prvotne 2G. Dodatne nadgradnje 3G (tako imenovane različice 3.xG) so bile zmogljivejše od 3G. Tudi v primeru 4G je mobilni komunikacijski sistem 4.5G z več vidikov boljši od 4G. Tehnologija 4.5G je rezultat razvoja LTE, katerega zapuščina je LTE Advanced. Samostojna omrežja 5G lahko zagotovijo znatna izboljšanja hitrosti in latence, hkrati pa podprejo večjo gostoto povezanih naprav kot prejšnje generacije.

omrežja 5G omogočala zmogljivejše mobilne podatkovne storitve, vključno z nižjo latenco in večjimi zmogljivostmi prenosa, ter napredne scenarije uporabe in aplikacije.

- (25) Da bi države članice zagotovile najučinkovitejšo in najuspešnejšo uporabo radiofrekvenčnega spektra, lahko k posameznim pravicam za tako uporabo dodajo pogoje, kot so obveznosti glede pokritosti in kakovosti storitve. Te obveznosti lahko vključujejo geografsko pokritost in/ali pokritost prebivalstva z nekaterimi minimalnimi zahtevami glede kakovosti storitve²⁵.

2.3.3 Zaledna omrežja

- (26) Zaledna omrežja so nujni vložek za ohranjanje fiksni in mobilni dostopovni omrežij. Temeljijo lahko na bakru, optičnih vlaknih, mikrovalovih in satelitih²⁶.

3 OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 106(2) POGODBE

- (27) Države članice lahko v nekaterih primerih zagotavljanje širokopasovnih elektronskih komunikacijskih storitev opredelijo kot opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (v nadaljnjem besedilu: SSGP) v smislu člena 106(2) Pogodbe²⁷ in zagotovijo javna sredstva za postavitev omrežja za opravljanje takih storitev na tej podlagi.
- (28) V takih primerih bodo ukrepi držav članic ocenjeni v skladu s pravili, ki se uporabljajo za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve (v nadaljnjem besedilu: sveženj SSGP)²⁸. V teh smernicah je le ponazorjena opredelitev SSGP na podlagi pravil iz svežnja SSGP v zvezi s širokopasovnimi elektronskimi komunikacijami ob upoštevanju sektorskih posebnosti.

²⁵ V skladu z dosedanjimi obveznostmi glede pokritosti, ki se uporabljajo za nekatere frekvenčne pasove, je odvisno od vrste spektra na primer treba zagotoviti pokritost določenega deleža prebivalstva in/ali ozemlja ter izpolniti minimalne zahteve glede kakovosti v smislu hitrosti in latence. Obveznosti glede pokritosti je običajno treba izpolniti v največ petih letih od dodelitve zadevnega spektra, izjemoma v sedmih letih.

²⁶ V zgodnjih generacijah mobilnih tehnologij so zaledno omrežje od bazne oddajno-sprejemne postaje do središča za posredovanje klicev z mobilnih telefonov zagotavljale predvsem mikrovalovne povezave od točke do točke. Zaradi razvoja omrežja LTE in uvedbe omrežja 5G so se povečale zahteve glede zalednega omrežja, prav tako se povečuje uporaba omrežij iz optičnih vlaken, tudi za povezovanje baznih postaj.

²⁷ V skladu s sodno prakso se podjetjem, ki so pooblaščen za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, taka naloga dodeli z aktom javnega organa. SSGP se lahko operaterju dodeli na primer s koncesijo za storitve javne službe; glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 13. junija 2000, EPAC – Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA/Komisija, združeni zadevi T-204/97 in T-270/97, ECLI:EU:T:2000:148, točka 126, in sodbo Sodišča prve stopnje z dne 15. junija 2005, Fred Olsen, SA/Komisija, T-17/02, ECLI:EU:T:2005:218, točke 186, 188 in 189.

²⁸ Sveženj SSGP vključuje Sporočilo Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (UL C 8, 11.1.2012, str. 4), Sklep Komisije z dne 20. decembra 2011 o uporabi člena 106(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljenega nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (UL L 7, 11.1.2012, str. 3), Sporočilo Komisije o okviru Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve (2011) (UL C 8, 11.1.2012, str. 15) in Uredbo Komisije (EU) št. 360/2012 z dne 25. aprila 2012 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* za podjetja, ki opravljajo storitve splošnega gospodarskega pomena (UL L 114, 26.4.2012, str. 8). Komisija je v času priprave osnutka teh smernic začela postopek ocenjevanja pravil o državni pomoči za zdravstvene in socialne storitve splošnega gospodarskega pomena (SSGP) ter Uredbe Komisije (EU) št. 360/2012.

- (29) Države članice lahko postavitev in/ali upravljanje širokopasovnega omrežja opredelijo kot SSGP pod naslednjimi pogoji:
- a) v okviru projekta je treba obravnavati nedelovanje trga, in sicer le na nepovezanih območjih, pri katerih je mogoče dokazati, da zasebni vlagatelji ne morejo zagotoviti zadostne širokopasovne pokritosti vsem uporabnikom v ustreznem časovnem okviru, tako da velik del prebivalstva ostane nepovezan²⁹. Komisija meni, da vzpostavitev vzporednega konkurenčnega širokopasovnega omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, na območjih, kjer so zasebni vlagatelji že vložili v širokopasovno omrežje (ali ga dodatno širijo) in že zagotavljajo konkurenčne širokopasovne storitve z zadostno pokritostjo, ni mogoče opredeliti kot SSGP v smislu člena 106(2) Pogodbe³⁰. Kadar je mogoče dokazati, da zasebni vlagatelji v ustreznem časovnem okviru ne morejo zagotoviti zadostne pokritosti³¹ vsem končnim uporabnikom, tako da velik del prebivalstva ostane nepovezan, pa se lahko podjetju v skladu s pravili, ki se uporabljajo za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve, dodeli opravljanje SSGP, da bi se nepovezanim prebivalcem zagotovila povezljivost;
 - b) omrežje mora zagotavljati univerzalno povezljivost vsem stanovanjskim in poslovnim prostorom na ciljnem območju. Podpora za omogočanje povezljivosti za poslovne uporabnike ne zadostuje³²;
 - c) omrežje mora biti tehnološko nevtrarno³³ in mora ponujati le veleprodajne storitve³⁴ (brez maloprodajnih storitev)³⁵ ter

²⁹ Država članica lahko pri izvajanju določb o obveznostih zagotavljanja univerzalne storitve iz Direktive (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah (prenovitev) (UL L 321, 17.12.2018, str. 36) oblikuje obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve in določi morebitno nadomestilo zanje, če je ob upoštevanju rezultatov, kadar so na voljo, geografskega pregleda, izvedenega v skladu z navedeno direktivo, in po potrebi morebitnih dodatnih dokazov ugotovila, da razpoložljivosti storitve ustreznega širokopasovnega dostopa do interneta in govorne komunikacijske storitve, kot sta opredeljeni v navedeni direktivi, na fiksni lokaciji na njenem nacionalnem ozemlju ali njegovih delih ni mogoče zagotoviti v običajnih poslovnih okoliščinah ali prek drugih možnih orodij javne politike.

³⁰ Glej odstavek 49 Sporočila Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena. Glej tudi točko 154 sodbe Splošnega sodišča z dne 16. septembra 2013, *Colt Télécommunications France*/Evropska komisija, T-79/10, ECLI:EU:T:2013:463, in Odločbo Komisije C(2016) 7005 final z dne 7. novembra 2016 v zadevi SA.37183 (2015/NN) – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja, uvodna izjava 263 (UL C 68, 3.3.2017, str. 1).

³¹ Omrežja, ki jih je treba upoštevati pri oceni potrebe po SSGP, bi morala vedno spadati v isto kategorijo (odvisno od ravni storitev, opredeljenih kot SSGP).

³² V skladu s točko 50 Sporočila Komisije o uporabi pravil Evropske unije o državni pomoči za nadomestilo, dodeljeno za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena. Glej tudi Odločbo Komisije C(2006) 436 final z dne 8. marca 2006 o državni pomoči N284/05 – Irska – Regionalni širokopasovni program: druga in tretja faza programa *Metropolitan Area Network* (MAN) (UL C 207, 30.8.2006, str. 3) in Odločbo Komisije C(2007) 3235 final z dne 10. julija 2007 o državni pomoči N890/06 – Francija – Pomoč združenja občin Sicoval za visokozmogljivo širokopasovno omrežje (UL C 218, 18.9.2007, str. 1).

- d) ponudnik SSGP mora na nediskriminatorno ponujati vse možne oblike odprtega veleprodajnega dostopa, s čimer spodbuja zagotavljanje konkurenčnih in cenovno dostopnih storitev končnim uporabnikom.
- (30) Kadar je izvajalec naročila SSGP hkrati vertikalno integriran operater širokopasovnega omrežja, je treba zagotoviti ustrezne zaščitne ukrepe, da se preprečijo navzkrižje interesov, neupravičena diskriminacija in vse druge skrite posredne prednosti³⁶.

4 OCENA ZDRUŽLJIVOSTI NA PODLAGI ČLENA 107(3), TOČKA (C), POGODBE

- (31) Komisija bo proučila uporabo državne pomoči za postavitve in/ali uporabo širokopasovnih elektronskih komunikacijskih omrežij, ki je združljiva z notranjim trgom v skladu s členom 107(3), točka (c), Pogodbe, le, če bo pomoč prispevala k razvoju določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij (prvi pogoj) in ne bo negativno vplivala na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi (drugi pogoj).
- (32) Komisija v okviru ocene združljivosti prouči naslednje vidike:
- a) v zvezi s prvim pogojem Komisija prouči, ali je pomoč namenjena pospeševanju razvoja določenih gospodarskih dejavnosti, in zlasti:
 - (i) gospodarsko dejavnost, h kateri prispeva ukrep pomoči;
 - (ii) spodbujevalni učinek pomoči, pri čemer pomoč spremeni ravnanje zadevnih podjetij tako, da izvajajo dodatno dejavnost, ki je sicer ne bi izvajala brez pomoči ali bi jo izvajala omejeno ali na drugačen način ali na drugi lokaciji;
 - (iii) obstoj kršitve katere koli določbe prava Unije v zvezi z zadevnim ukrepom;
 - b) v zvezi z drugim pogojem Komisija pretehta pozitivne učinke načrtovane pomoči in negativne učinke, ki bi jih pomoč lahko imela na notranji trg, v smislu izkrivljanja konkurence in negativnih učinkov pomoči na trgovino ter zlasti:

³³ Omrežje mora biti tehnološko nevtravno, da proslcem za dostop omogoča uporabo vseh razpoložljivih tehnologij za zagotavljanje storitev končnim uporabnikom v skladu s predvidenimi parametri javnega posredovanja.

³⁴ Glej Odločbo Komisije C(2016) 7005 final z dne 7. novembra 2016 v zadevi SA.37183 (2015/NN) – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja (UL C 68, 3.3.2017, str. 1), v skladu s katero operater ni smel opravljati maloprodajnih storitev (odstavek 163 Odločbe).

³⁵ To omejitev utemeljuje dejstvo, da trgovci na drobno, ki poslujejo pod tržnimi pogoji, po končani postavitvi širokopasovnega omrežja z univerzalno povezljivostjo po navadi lahko zagotavljajo komunikacijske storitve končnim uporabnikom po konkurenčnih cenah.

³⁶ Taki zaščitni ukrepi bi morali vključevati zlasti obveznost ločenega računovodstva, lahko pa tudi vzpostavitev subjekta, ki je strukturno in pravno ločen od vertikalno integriranega operaterja. Tak subjekt bi moral biti odgovoren izključno za upoštevanje in izvajanje naročila SSGP, ki mu je bilo dodeljeno.

- (i) pozitivne učinke pomoči;
 - (ii) ali je pomoč potrebna in usmerjena v obravnavanje primerov, v katerih lahko zagotovi znatne izboljšave, ki jih trg sam ne more doseči, na primer z odpravo posledic nedelovanja trga ali obravnavanjem pomislekov glede enakosti ali kohezije;
 - (iii) ali je pomoč ustrezen instrument politike za doseganje cilja;
 - (iv) ali je pomoč sorazmerna in omejena na najmanjši potrebni znesek za doseganje cilja ter spodbuja dodatne naložbe ali dejavnost na zadevnem območju;
 - (v) ali je pomoč pregledna: da bi se lahko meril in čim bolj zmanjšal učinek na notranji trg, morajo imeti države članice, deležniki, splošna javnost in Komisija enostaven dostop do informacij o dodeljeni pomoči;
 - (vi) negativne učinke pomoči na konkurenco in trgovino med državami članicami.
- (33) Nazadnje bo Komisija opredeljene negativne učinke ukrepa pomoči na notranji trg izravnala s pozitivnimi učinki načrtovane pomoči za podprte gospodarske dejavnosti. Če pomoč ne bo izpolnjevala enega od pogojev iz odstavka 32, bo razglašena za nezdržljivo z notranjim trgom.
- (34) Koraki Komisije pri oceni pomoči za postavitve in uporabo širokopasovnih elektronskih komunikacijskih omrežij so podrobneje določeni v oddelkih 5, 6, 7 in 8.

5 POMOČ ZA POSTAVITEV ŠIROKOPASOVNIH ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJSKIH OMREŽIJ

- (35) Komisija šteje trg fiksnih širokopasovnih storitev za ločen od trga mobilnih širokopasovnih storitev³⁷. Zato se pravila za oceno pomoči morda razlikujejo glede na zadevni trg.

5.1 Prvi pogoj: spodbujanje razvoja gospodarskih dejavnosti

5.1.1 Omrežja kot spodbujevalci gospodarskih dejavnosti

- (36) Države članice morajo opredeliti gospodarske dejavnosti, ki jih bo pomoč spodbudila (npr. postavitve fiksnih omrežij za zagotavljanje zmogljivih fiksnih komunikacijskih storitev ali postavitve mobilnih omrežij za zagotavljanje visokozmogljivih mobilnih govornih in podatkovnih storitev), in pojasniti, kako se podpira razvoj teh dejavnosti.
- (37) Pomoč za postavitve fiksnih omrežij in pomoč za postavitve mobilnih omrežij lahko spodbudita razvoj najrazličnejših gospodarskih dejavnosti, saj povečujeta povezljivost

³⁷ Kadar so stroški postavitve fiksnega omrežja zelo visoki, se lahko namesto fiksnega omrežja uporabi visokozmogljivo mobilno omrežje. Vendar so med tehnologijama še vedno znatne razlike v kakovosti. V nasprotju s fiksnimi omrežji mobilna omrežja končnim uporabnikom omogočajo premikanje med komunikacijo (npr. z avtomobilom). Nasprotno pa fiksna omrežja zagotavljajo višjo stopnjo stabilnosti in varnosti, zlasti pri prenosu podatkov. Končni uporabniki za zdaj običajno uporabljajo obe tehnologiji, in sicer kot tehnologiji, ki se dopolnjujeta in ne nadomeščata.

in dostop do elektronskih komunikacijskih omrežij za državljane, podjetja in javne uprave. Taka pomoč lahko spodbudi razvoj gospodarskih dejavnosti na območjih, kjer se take dejavnosti niso izvajale ali so se izvajale le na ravni, ki ne bi ustrezno izpolnjevala potreb potrošnikov.

5.1.2 *Spodbujevalni učinek*

- (38) Za pomoč se lahko šteje, da prispeva k razvoju gospodarske dejavnosti, le, če ima spodbujevalni učinek.
- (39) Pomoč ima spodbujevalni učinek, če upravičenca spodbuja, da spremeni svoje ravnanje v smeri razvoja določene gospodarske dejavnosti, za katero prejme pomoč in ki je brez te pomoči ne bi razvil v enakem časovnem okviru ali bi jo razvil le na omejen ali drugačen način ali na drugi lokaciji.
- (40) S pomočjo se ne smejo financirati stroški dejavnosti, ki bi jo podjetje izvedlo v vsakem primeru, prav tako ne sme biti nadomestilo za običajno poslovno tveganje gospodarske dejavnosti³⁸.
- (41) Dokazovanje spodbujevalnega učinka pomoči za postavitev fiksnih ali mobilnih omrežij vključuje preverjanje na podlagi kartiranja in javnega posvetovanja, kot je opisano v oddelkih 5.2.2.4.1 in 5.2.2.4.2, ali so deležniki vložili ali nameravajo v ustreznem časovnem okviru vložiti v fiksna oziroma mobilna omrežja na ciljnih območjih. Če bi se podobna naložba na zadevnem območju zagotovila tudi brez pomoči, se lahko za pomoč šteje, da nima spodbujevalnega učinka. Kadar se na primer za operaterja uporabljajo pravne obveznosti, kot so obveznosti zagotavljanja določene pokritosti ciljnega območja v skladu z obveznostmi glede pokritosti in kakovosti storitve, povezanimi s pravicami do uporabe določenega radiofrekvenčnega spektra za postavitev mobilnih omrežij, državne pomoči ni mogoče nameniti izpolnjevanju teh obveznosti, saj verjetno ne bo imela spodbujevalnega učinka in zato verjetno ne bo združljiva z notranjim trgom. Vendar se državna pomoč lahko dodeli za zagotovitev kakovosti storitve, ki presega zahteve iz teh obveznosti.

5.1.3 *Skladnost z drugimi določbami prava Unije*

- (42) Če ukrep državne pomoči, z njim povezani pogoji (vključno z metodo njegovega financiranja, kadar je ta metoda sestavni del ukrepa pomoči) ali dejavnost, ki jo financira, pomenijo kršitev določbe ali splošnih načel prava Unije, pomoči ni mogoče razglasiti za združljivo z notranjim trgom³⁹. To lahko velja za ukrepe pomoči, kadar se za dodelitev pomoči uporablja obveznost, da mora upravičenec imeti sedež ali biti ustanovljen v zadevni državi članici, ali kadar se za pomoč uporabljajo klavzule, s katerimi je neposredno ali posredno pogojena s poreklom izdelkov ali opreme, na primer kadar se zanjo zahteva, da upravičenec kupi domače izdelke.

³⁸ Glej sodbo Sodišča z dne 13. junija 2013, HGA in drugi/Komisija, C-630/11 P do C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, točka 104.

³⁹ Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2020, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, EU:C:2020:742, točka 44.

5.2 Drugi pogoj: pomoč ne sme neupravičeno spreminjati trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi

5.2.1 Pozitivni učinki pomoči

- (43) Države članice morajo opisati, ali bo pomoč imela pozitivne učinke, in če jih bo imela, na kakšen način.
- (44) Države članice se lahko odločijo, da bodo oblikovale ukrepe državne pomoči, ki prispevajo k doseganju ciljev digitalne politike Unije, in natančneje, da bodo zmanjšale digitalno ločnico. Lahko se odločijo za posredovanje, da bi odpravile socialne ali regionalne neenakosti ali dosegle cilje enakosti, tj. kot način za izboljšanje dostopa do osnovnih sredstev komunikacije in udeležbe v družbi, s čimer bi se izboljšali socialna in teritorialna kohezija. Poleg tega se lahko države članice odločijo, da bodo oblikovale ukrepe državne pomoči, ki prispevajo tudi k spodbujanju doseganja ciljev evropskega zelenega dogovora in spodbujanju trajnostnih zelenih naložb v vseh sektorjih.

5.2.2 Potreba po posredovanju države

- (45) Državna pomoč mora biti usmerjena v primere, ko lahko pomoč zagotovi znatno izboljšavo, ki je trg sam ne more doseči.
- (46) Zaradi ekonomij gostote je postavitve širokopasovnih omrežij na splošno donosnejša na območjih, kjer je potencialna raven povpraševanja višja in zgoščena, tj. na gosto poseljenih območjih. Zaradi visokih fiksnih stroškov naložb se z zmanjšanjem gostote prebivalstva stroški na enoto močno povečajo. Zato se s postavitvijo širokopasovnih omrežij pod komercialnimi pogoji običajno donosno pokrije le del prebivalstva. Ukrepi državne pomoči lahko pod nekaterimi pogoji odpravijo nedelovanje trga ter s tem izboljšajo učinkovito delovanje trgov in okrepijo konkurenčnost.
- (47) O nedelovanju trga govorimo, kadar trg, prepuščen samemu sebi, tj. brez posredovanja, ne bi dal rezultatov, ki bi pozitivno učinkovali na družbo. To se lahko na primer zgodi, kadar se ne izvajajo nekatere naložbe, čeprav je gospodarska korist za družbo večja od njihovih stroškov⁴⁰. V takih primerih lahko dodelitev državne pomoči ustvari pozitivne učinke, s prilagoditvijo gospodarskih spodbud deležnikom pa se lahko izboljša splošna učinkovitost.
- (48) V sektorju fiksnih in mobilnih omrežij je ena oblika nedelovanja trga povezana s pozitivnimi zunanjimi učinki, ki jih komercialni vlagatelji ne internalizirajo. Razpoložljivost fiksnih in mobilnih omrežij na primer omogoča zagotavljanje več storitev in inovacije. Splošne koristi bodo verjetno večje od gospodarskih koristi, ustvarjenih za vlagatelje v omrežje. Stanje na trgu tako ne bi omogočilo dovolj zasebnih naložb v fiksna in mobilna omrežja.
- (49) Če trgi sicer dajejo učinkovite rezultate, vendar ti z vidika kohezijske politike veljajo za nezadovoljive, so lahko ukrepi državne pomoči nujni za odpravo socialnih ali

⁴⁰ Vendar dejstvo, da neko podjetje ne more prevzeti projekta brez pomoči, ne pomeni, da obstaja nedelovanje trga. Na primer, odločitev podjetja, da ne bo vlagalo v projekt z nizko donosnostjo, morda ni znak nedelovanja trga, temveč je prej znak dobro delujočega trga.

regionalnih neenakosti, da se dosežejo bolj zaželeni in uravnoteženi tržni rezultati. Zlasti dobro ciljno usmerjeno državno posredovanje na področju širokopasovnih omrežij lahko prispeva k zmanjšanju digitalne ločnice⁴¹.

- (50) Nedelovanje trga je mogoče dokazati tudi, če obstoječe omrežje državljanom ali poslovnim končnim uporabnikom zagotavlja neoptimalno kombinacijo kakovosti in cen storitev⁴². Tako je lahko na primer, kadar se nekaterim kategorijam uporabnikov ne zagotavljajo ustrezne storitve ali zlasti kadar so v primeru nereguliranih tarif veleprodajnega dostopa maloprodajne cene višje od cen enakih storitev, ki se zagotavljajo na konkurenčnejših, a drugače primerljivih območjih ali regijah v državi članici. Če poleg tega obstajajo le omejene možnosti, da bodo drugi operaterji vstopili na trg ali zagotovili storitve na zadevnem območju, je lahko primerno financiranje alternativnega omrežja.
- (51) Če pa bi se državna pomoč za postavitev fiksnih in mobilnih omrežij uporabljala na območjih, kjer bi komercialni vlagatelji verjetno vlagali ali so že vlagali, bi to lahko resno ogrozilo njihove spodbude, da bi v omrežja sploh vlagali. Samo nedelovanje trga v določenem okviru ni zadosten razlog za posredovanje države. Državna pomoč se lahko nameni le za nedelovanje trga, ki se ne obravnava v okviru drugih politik in ukrepov⁴³, kot so regulativne obveznosti v zvezi z učinkovito in uspešno uporabo radiofrekvenčnega spektra, vključno z obveznostmi glede pokritosti in kakovosti storitve, povezanimi s pravicami do uporabe radiofrekvenčnega spektra.

5.2.2.1 Obstoječe nedelovanje trga v zvezi s fiksnimi dostopnimi omrežji

- (52) Pomoč lahko zagotovi znatno izboljšavo, ki je trg sam ne more doseči na območjih, kjer ni fiksnega omrežja, ki bi lahko izpolnilo potrebe končnih uporabnikov, ali postavitev takega omrežja ni realno načrtovana v ustreznem časovnem okviru. Glede na sedanjo stopnjo razvoja trga in opredeljene potrebe končnih uporabnikov⁴⁴ je lahko nedelovanje trga dokazano, če trg končnim uporabnikom ne zagotavlja in jim verjetno ne bo zagotovil povezljivosti s hitrostjo prenosa 1 Gb/s. Hitrost nalaganja postaja vse pomembnejša za zagotovitev dostopa uporabnika do različnih storitev. Zato lahko nedelovanje trga pomeni tudi nerazpoložljivost (in verjetnost, da je trg ne bo zagotovil v ustreznem časovnem okviru) povezljivosti s hitrostjo nalaganja 200 Mb/s⁴⁵. Proti

⁴¹ Čeprav za to digitalno ločnico obstaja več razlogov, je razpoložljivost ustreznih širokopasovnih infrastruktur osnovni pogoj za zagotovitev povezljivosti in premostitev ločnice. Stopnja urbanizacije je pomemben dejavnik dostopa do informacijskih in komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe. Na redko poseljenih območjih po Uniji lahko razširjenost interneta ostane manjša.

⁴² Če države članice menijo, da je to razlog za posredovanje, bo Komisija proučila, ali lahko država članica jasno in s preverljivimi dejstvi dokaže, da potrebe končnih uporabnikov niso izpolnjene. To je mogoče dokazati na podlagi potrošniške raziskave, neodvisne študije itd.

⁴³ Upravni in regulativni ukrepi so po navadi manj izkrivljajoči ter bi jim bilo treba dati prednost pred ukrepi državne pomoči.

⁴⁴ Sonia Strube Martins in Christian Wernick; revija Telecommunication policy št. 45 (2021): „Regional differences in residential demand for very high bandwidth broadband internet in 2025“ (Regionalne razlike v zasebnem povpraševanju po širokopasovnem internetu z zelo veliko pasovno širino v letu 2025).

⁴⁵ Širokopasovna omrežja običajno zagotavljajo hitrosti prenosa, ki so višje od hitrosti nalaganja. Običajne hitrosti nalaganja se gibajo med 10 % in 30 % hitrosti prenosa.

koncu desetletja bo lahko nedelovanje trga pomenilo tudi⁴⁶, da trg ne izpolnjuje in verjetno ne bo izpolnil opredeljenih potreb končnih uporabnikov po večji hitrosti nalaganja⁴⁷, tj. do 1 Gb/s (glej oddelek 5.2.3.1.4).

- (53) Skrbno je treba oceniti, v kakšnem obsegu lahko zasebni sektor s svojimi sredstvi obravnava potrebe končnih uporabnikov.
- (54) Pri oceni nedelovanja trga se razlikuje med vrstami ciljnih območij. Območja posredovanja so razvrščena kot bele, sive ali črne lise, odvisno od obstoja ultrahitrih omrežij.

5.2.2.1.1 Bele lise

- (55) Bele lise so območja, na katerih ni nobenega ultrahitrega širokopasovnega omrežja niti ni verjetno, da bo tako omrežje razvito v ustreznem časovnem okviru.

5.2.2.1.2 Sive lise

- (56) Sive lise so območja, na katerih je eno ultrahitro omrežje ali se tako omrežje realno načrtuje v ustreznem časovnem okviru. Sam obstoj enega ultrahitrega omrežja⁴⁸ še ne pomeni, da ni težav v zvezi z nedelovanjem trga.
- (57) Nedelovanje trga se lahko dokaže, če obstoječe ali realno načrtovano ultrahitro omrežje ne more zagotoviti hitrosti prenosa vsaj 1 Gb/s in hitrosti nalaganja vsaj 200 Mb/s⁴⁹.

5.2.2.1.3 Mešane lise (bele in sive)

- (58) Načeloma bi morale biti predlagano posredovanje zasnovano tako, da je celotno ciljno območje belo ali sivo.
- (59) Vendar lahko države članice zaradi učinkovitosti izberejo ciljna območja, ki so delno bela in delno siva. Kadar so za nekatere državljane in poslovne uporabnike na ciljnem območju že zagotovljene ustrezne storitve (ali pa še bodo v ustreznem časovnem okviru), je treba poskrbeti, da se z javnim posredovanjem obstoječe omrežje ne razširi čezmerno. To je mogoče preprečiti tako, da se javno posredovanje omeji le na ukrepe „zapolnjevanja ločnice“. Kadar lahko države članice dokažejo, da je omejena

⁴⁶ Dokazovanje potrebe po večji hitrosti nalaganja pomeni, da država članica predloži zanesljive dokaze, pridobljene iz preverljivih virov, na primer raziskav o potrebah končnih uporabnikov, študij o profilu končnih uporabnikov in gibanju prometa, strategij pametne specializacije itd.

⁴⁷ Večja hitrost nalaganja pomeni hitrost, ki znaša od več kot 30 % do 100 % hitrosti prenosa.

⁴⁸ Konkurenčni položaj se oceni glede na število obstoječih operaterjev omrežja. V Odločbi Komisije C(2011) 7285 final z dne 19. oktobra 2011 v zadevi N 330/2010 – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja – sklop B (UL C 364, 14.12.2011, str. 2) je bilo pojasnjeno, da obstoj več maloprodajnih ponudnikov na omrežje (vključno z razvezanim dostopom do krajevne zanke) še ne pomeni, da območje spada v črno liso, ampak ostane v sivi, saj je prisotno le eno omrežje.

⁴⁹ Čeprav sta hitrosti prenosa in nalaganja trenutno najpomembnejša parametra kakovosti storitve, lahko nekateri uporabniki ali se lahko v okviru zagotavljanja nekaterih storitev poleg hitrosti vse bolj poudarjajo določene značilnosti (kot sta latenca ali trepetanje), ki bi se lahko upoštevale pri utemeljitvi obstoja nedelovanja trga.

čezmerna širitev obstoječega omrežja sorazmerna in ne povzroča neupravičenega izkrivljanja konkurence, se javno posredovanje lahko izvede⁵⁰. Čezmerna širitev mora biti omejena na največ 10 % vseh prostorov na ciljnem območju⁵¹. V takih primerih se bo celotno ciljno območje za namene ocene javnega posredovanja obravnavalo kot „belo“ (kar pomeni, da se zanj uporabljajo pogoji, ki se uporabljajo za bele lise).

5.2.2.1.4 Črne lise

- (60) Črne lise so območja, na katerih sta prisotni ali se realno načrtujeta vsaj dve neodvisni⁵² ultrahitri omrežji. Na teh območjih se širokopasovne storitve običajno zagotavljajo pod konkurenčnimi pogoji (konkurenca, temelječa na infrastrukturi)⁵³. Nedelovanje trga je mogoče dokazati, če nobeno od obstoječih omrežij ne more zagotoviti hitrosti prenosa 1 Gb/s in hitrosti nalaganja 200 Mb/s ter če se nobeden od obstoječih ponudnikov ne zaveže, da bo svoje omrežje v ustreznem časovnem okviru nadgradil na navedeni hitrosti⁵⁴.
- (61) Če je mogoče vsaj dve neodvisni obstoječi omrežji nadgraditi tako, da zagotavljata hitrost prenosa 1 Gb/s⁵⁵, je mogoče predvidevati, da bo v okviru povpraševanja po večjih hitrostih konkurenca privedla do pravočasne nadgradnje na hitrost prenosa 1 Gb/s in hitrost nalaganja 200 Mb/s. Državna podpora za postavitev dodatnega širokopasovnega omrežja s primerljivimi zmogljivostmi bo načeloma povzročila nesprejemljivo izkrivljanje konkurence in izrinjanje zasebnih vlagateljev⁵⁶.

⁵⁰ Država članica mora dokazati, da se bo s čezmerno širitvijo znatno zmanjšal znesek državne pomoči, potreben za ciljno območje (pri čemer se bodo tudi prihodki s sive lise uporabili za zagotovitev pokritosti bele lise, s tem pa se bo znatno zmanjšala vrzel v financiranju). Če se na primer prihodki, ustvarjeni s povezavami, upoštevajo pri izračunu vrzeli v financiranju (in torej niso pomembni za omrežja, ki so le veleprodajna), bi lahko javno posredovanje, s katerim bi se prostoru na koncu ulice zagotovila povezava, postalo drago, če zaradi preprečevanja neupravičenega izkrivljanja ne bi bilo dovoljeno zagotoviti povezave še morebitnim drugim prostorom, mimo katerih poteka novo omrežje, ki prejema pomoč (tudi če mimo teh gospodinjstev že poteka drugo omrežje), saj bi se zaradi tega znižali prihodki, ki bi jih operater lahko pričakoval, s tem pa povečala vrzel v financiranju.

⁵¹ Da bi se preprečilo čezmerno nadomestilo pri izračunu vrzeli v financiranju, je treba pri znesku državne pomoči upoštevati prihodke, ustvarjene s prostori, na katere vpliva čezmerna širitev.

⁵² Isto podjetje lahko na istem območju upravlja ločena omrežja (npr. fiksno in fiksno brezžično), vendar to ne spremeni „barve“ tega območja. Podobno se „barva“ območja ne spremeni, čeprav sta na območju dve omrežji, ki ju upravljata različni družbi iz iste skupine.

⁵³ Če je na območju le eno omrežje, se tudi v primeru, da to omrežje prek razvezanega dostopa uporablja več drugih operaterjev, šteje, da je to območje siva lisa. Glej tudi Odločbo Komisije C(2011) 7285 final z dne 19. oktobra 2011 o državni pomoči N 330/2010 – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja – sklop B (UL C 364, 14.12.2011, str. 2).

⁵⁴ Ne glede na dokazane potrebe po večji hitrosti nalaganja posredovanje ni mogoče, če sta na območju vsaj dve omrežji, ki ju je mogoče nadgraditi tako, da zagotavljata hitrost nalaganja najmanj 1 Gb/s.

⁵⁵ Šteje se, da je omrežje mogoče nadgraditi na hitrost prenosa 1 Gb/s, če lahko to hitrost prenosa zagotovi na podlagi omejene naložbe, kot je nadgradnja aktivne opreme.

⁵⁶ Glej Odločbo Komisije C(2006) 3226 final z dne 19. julija 2006 o državni pomoči C 35/05 (ex N 59/05), Nizozemska – Širokopasovno omrežje v Appingedamu (UL L 86, 27.3.2007, str. 1). Komisija je v tej odločbi ugotovila, da konkurenčne sile na zadevnem trgu niso bile ustrezno upoštevane. Navedla je zlasti, da se nizozemski trg širokopasovnih omrežij hitro razvija ter da ponudniki elektronskih komunikacijskih

5.2.2.2 Obstoje in nedelovanje trga v zvezi z mobilnimi dostopovnimi omrežji

- (62) Komisija meni, da nedelovanje trga obstaja na območjih, kjer ni mobilnega omrežja, ki bi lahko zadostilo potrebam končnih uporabnikov, ali postavitve takega omrežja ni realno načrtovana v ustreznem časovnem okviru⁵⁷.
- (63) Obstoječe in prihodnje aplikacije so vse bolj odvisne od zmogljivih mobilnih omrežij, ki so na voljo na široki geografski podlagi⁵⁸. Končni uporabniki potrebujejo mobilnost med komunikacijo, pa tudi dostop do informacij, ko so na poti. Pričakuje se razvoj novih oblik gospodarskih dejavnosti, za katere je potreben nemoten spletni dostop do podatkovnih in govornih mobilnih storitev. Ob razvoju takih gospodarskih dejavnosti in novih mobilnih storitev mora mobilno omrežje sčasoma zagotoviti vse večjo zmogljivost. Pomanjkanje mobilne poveztljivosti ali nezadostna mobilna poveztljivost lahko škodi nekaterim gospodarskim dejavnostim, kot so industrijske, kmetijske ali turistične dejavnosti ali povezana mobilnost, ali pa ogrozi varnost državljanov⁵⁹. To lahko velja zlasti za oddaljene regije, območja z nizko gostoto prebivalstva ali nenaseljena območja.
- (64) Na območju, kjer že je najmanj eno mobilno omrežje ali kjer se realno načrtuje postavitve takega omrežja v ustreznem časovnem okviru, bi lahko javna podpora za postavitve novega mobilnega omrežja izkrivila tržno dinamiko.
- (65) Javna podpora za postavitve mobilnega omrežja na takem območju se lahko šteje za nujno le, kadar je mogoče kumulativno dokazati, da obstoječe ali načrtovano mobilno omrežje končnim uporabnikom ne zagotavlja zadostne kakovosti storitev, ki bi zadovoljila njihove razvijajoče se potrebe, javna podpora pa bi ustrezno odpravila opredeljeno nedelovanje trga in tako zagotovila znatno izboljšavo, ki je trg ne more doseči⁶⁰. Razlogi za omejene zmogljivosti obstoječih ali načrtovanih mobilnih omrežij

storitev na tem trgu, vključno s kabelskimi operaterji in ponudniki internetnih storitev, upajajo visokozmogljive širokopasovne storitve brez kakršne koli državne podpore.

⁵⁷ Glej na primer Odločbo Komisije C(2021) 3492 final z dne 21. maja 2021 o državni pomoči SA.58099 (2021/N) – Nemčija – Mobilne komunikacije v zvezni deželi Mecklenburg-Vorpommern (UL C 260, 2.7.2021).

⁵⁸ Glej tudi sporočilo o gigabitni družbi, v katerem so opredeljene aplikacije, potrebne za avtomobilski, prometni, proizvodni in zdravstveni sektor ter storitve naslednje generacije na področju varnosti in pomoči v sili (npr. povezana in avtomatizirana vožnja, kirurgija na daljavo in precizno kmetovanje).

⁵⁹ Člen 26(5) direktive o univerzalnih storitvah določa obveznost operaterjev elektronskih komunikacij, da dajo na voljo informacije o lokaciji kličočega, takoj ko organ, ki obravnava klic v sili, prejme klic. Z 21. decembrom 2020 člen 109 Evropskega zakonika o elektronskih komunikacijah določa obvezno posredovanje ne samo informacij iz omrežja, temveč tudi natančnejših informacij o lokaciji, pridobljenih iz mobilnih naprav, najustreznejšemu centru za obveščanje.

⁶⁰ Glej na primer Odločbo Komisije C(2020) 8939 final z dne 16. decembra 2020 o državni pomoči SA.54684 – Nemčija – Postavitve visokozmogljive mobilne infrastrukture v zvezni deželi Brandenburg (UL C 60, 19.2.2021, str. 2), Odločbo Komisije C(2021) 1532 final z dne 10. marca 2021 o državni pomoči SA.56426 – Nemčija – Postavitve visokozmogljive mobilne infrastrukture v Spodnji Saški (UL C 144, 23.4.2021, str. 2) in Odločbo Komisije C(2021) 3565 final z dne 25. maja 2021 o državni pomoči SA.59574 – Nemčija – Postavitve visokozmogljive mobilne infrastrukture v Nemčiji (še neobjavljeno).

so lahko na primer nezadostna gostota anten, specifična pasovna širina spektra ali lastnosti aktivne opreme⁶¹.

- (66) Zato je nedelovanje trga mogoče tudi tam, kjer je prisotno omrežje 4G ali celo omrežje 5G, če tako omrežje končnim uporabnikom ne zagotavlja in jim verjetno ne bo zagotovilo zadostne kakovosti storitev, ki bi zadovoljila njihove razvijajoče se potrebe.
- (67) Za nove oblike gospodarskih dejavnosti in storitev bodo potrebni nemoten dostop do spleta (npr. za povezano in avtomatizirano mobilnost vzdolž prometnih poti) ter poleg določenih minimalnih hitrosti in zmogljivosti tudi druge posebne značilnosti, kot so nižja latenca, omrežna virtualizacija ali zmogljivost za povezovanje več terminalov v industrijskem ali kmetijskem okviru. V takih primerih bo morda kljub prisotnosti mobilnega omrežja potrebna javna podpora, da bi se odpravilo specifično nedelovanje trga v zvezi z opredeljenimi primeri uporabe.
- (68) Državne pomoči tudi v primeru nedelovanja trga načeloma ni mogoče dodeliti za postavitev mobilnega omrežja, če se tako omrežje postavi v okviru izpolnjevanja obveznosti v zvezi z razporeditvijo spektra. Lahko pa se državna pomoč dodeli za zagotovitev dodatne kakovosti storitve, ki je potrebna za zadovoljitev dokazanih potreb končnih uporabnikov in ki presega to, kar je že potrebno za izpolnjevanje teh obveznosti. S to pomočjo se lahko krijejo le dodatni stroški, potrebni za zagotovitev večje kakovosti omrežja.
- (69) Če je na zadevnem območju prisotno vsaj eno mobilno omrežje, katerega storitve izpolnjujejo razvijajoče se potrebe končnih uporabnikov, ali bo tako omrežje postavljeno v ustreznem časovnem okviru (glej odstavke 63, 65 in 67), bi javna podpora za dodatno mobilno omrežje z enakimi zmogljivostmi načeloma povzročila nesprejemljivo izkrivljanje konkurence in izrinjanje zasebnih naložb. Če nedelovanje trga ne bo jasno dokazano, bo Komisija take ukrepe ocenila negativno.

5.2.2.3 Obstoj nedelovanja trga v zvezi z zalednimi omrežji

- (70) Zaledno omrežje je nujen pogoj za postavitev dostopovnih omrežij. Zaledna omrežja lahko spodbudijo konkurenco na dostopovnih območjih v korist vseh dostopovnih omrežij in tehnologij. Zmogljivo zaledno omrežje lahko spodbudi zasebne naložbe v povezovanje končnih uporabnikov, če zagotavlja dostop vsem operaterjem in tehnologijam pod jasnimi, preglednimi in nediskriminatornimi pogoji. Javno financiranje zalednih omrežij je na splošno ukrep, ki spodbuja konkurenco in naložbe, saj tretjim operaterjem omogoča, da postavijo dostopovna omrežja in končnim uporabnikom ponudijo storitve povezanosti.

⁶¹ V skladu s trenutnimi obveznostmi glede pokritosti je običajno treba zagotoviti hitrosti prenosa med 30 Mb/s in 100 Mb/s. V sedanjih razmerah in ob sedanjem razvoju trga ni verjetno, da bi bilo na območjih, kjer so zagotovljene take višje hitrosti, prisotno nedelovanje trga. Vendar se potrebe končnih uporabnikov na tem trgu hitro razvijajo. Najsodobnejša mobilna omrežja v Evropi lahko danes zagotovijo hitrost prenosa 150 Mb/s in hitrost nalaganja 50 Mb/s – smernice organa BEREC o zelo visokozmogljivih omrežjih (BoR (20) 165).

- (71) Ker se po zalednih omrežjih prenaša promet različnih fiksni in/ali mobilni dostopovni omrežji, morajo imeti precej večjo zmogljivost prenosa kot posamezna dostopovna omrežja. Ob upoštevanju trenutnih potreb končnih uporabnikov, sedanjega hitrega nadgrajevanja dostopovni omrežji z vse večjim povpraševanjem po prenosu podatkov in večje zmogljivosti vsake nove generacije mobilni omrežji se potrebna zmogljivost, ki jo morajo zagotoviti zaledna omrežja, močno povečuje. Na sedanji stopnji tehnološkega razvoja je mogoče tako povečanje povpraševanja po zmogljivosti obravnavati z optičnimi zalednimi omrežji ali zalednimi omrežji, ki temeljijo na drugih tehnologijah ter lahko zagotovijo enako raven zmogljivosti in zanesljivosti kot optična zaledna omrežja.
- (72) Nedelovanje trga, povezano z zalednim omrežjem, je možno, če zalednega omrežja ni ali če obstoječe ali načrtovano zaledno omrežje ne temelji na optičnih vlaknih ali drugih tehnologijah, ki lahko zagotovijo enako raven zmogljivosti in zanesljivosti kot optična vlakna⁶².

5.2.2.4 Instrumenti za določitev obstoja nedelovanja trga

- (73) Da bi države članice opredelile območja nedelovanja trga, morajo na podlagi podrobnega kartiranja (glej oddelek 5.2.2.4.1) in javnega posvetovanja (glej oddelek 5.2.2.4.2) ugotoviti, ali so fiksna ali mobilna omrežja prisotna na zadevnem območju oziroma se njihova postavitve na zadevnem območju realno načrtuje v ustreznem časovnem okviru.

5.2.2.4.1 Podrobno kartiranje in analiza pokritosti

- (74) Države članice morajo na podlagi kartiranja opredeliti geografska območja, ki bodo zajeta z zadevnim ukrepom pomoči. Komisija šteje metodologijo, opisano v oddelkih 3 (za fiksna dostopovna omrežja) in 4 (za mobilna in fiksna brezžična dostopovna omrežja) Priloge I, za najnatančnejšo metodo kartiranja. Države članice lahko poleg metod iz navedenih dveh oddelkov predlagajo uporabo še drugih metod, če so te v skladu z uvodnimi izjavami 4, 5, 9, 10 in 12 oddelka 2, so ustrezno utemeljene in vključujejo obrazloženo mnenje nacionalnega regulativnega organa, ki podpira uporabo predlagane alternativne metodologije.
- (75) Države članice imajo pri opredelitvi ciljnih območij široko diskrecijsko pravico. Kljub temu so pozvane, naj pri tem upoštevajo gospodarske, geografske in socialne razmere. Za rezultate konkurenčnega izbirnega postopka je lahko na primer pomembna velikost ciljnih območij, saj lahko premajhna območja udeležencem na trgu ne zagotavljajo zadostnih gospodarskih spodbud za predložitev ponudb, prevelika območja pa lahko zmanjšujejo konkurenčne rezultate izbirnega postopka. Če bi bilo opredeljenih več manjših območij, bi bilo treba organizirati več izbirnih postopkov, tako da bi lahko

⁶² Da zaledno omrežje ne bi postalo ozko grlo, bo morda treba hkrati s postavitvijo zmogljivejših dostopovni omrežji povečati tudi zmogljivost zalednega omrežja. Hrvaška je na primer predlagala državno posredovanje na svojem nacionalnem zalednem trgu, za katerega so bile značilne omejitve zmogljivosti. To je povzročilo visoke cene na trgu nižje v prodajni verigi. Operater obstoječega zalednega omrežja ni bil pripravljen investirati v povečanje zmogljivosti. Ker težave ni mogel rešiti nacionalni regulativni organ, je Komisija odobrila shemo državne pomoči za naložbe v optično zaledno infrastrukturo, saj je ugotovila, da je prevladujoč položaj postal ozko grlo, ki je pomenilo nedelovanje trga. Odločba Komisije C(2016) 436 final z dne 25. januarja 2016, zadeva SA.38626 – Hrvaška – Nacionalni načrt za širokopasovna omrežja (UL C 104, 18.3.2016, str. 1).

bilo do državne pomoči upravičenih več različnih podjetij, s tem pa bi se preprečilo, da bi se zaradi ukrepa še dodatno okrepil tržni položaj enega operaterja (ki po možnosti že ima prevladujoč položaj).

- (76) Močno se priporoča posvetovanje z nacionalnim regulativnim organom, kot je določeno v oddelku 5.2.3.5.

5.2.2.4.2 Javno posvetovanje

- (77) Države članice morajo – tudi na ustrezni javno dostopni spletni strani na nacionalni ravni⁶³ – objaviti glavne značilnosti ukrepa in seznam ciljnih območij, določenih pri kartiranju⁶⁴.
- (78) Pri javnem posvetovanju je treba zainteresirane strani pozvati, naj predložijo pripombe o ukrepu in podkrepljene informacije o svojih omrežjih, ki so prisotna na ciljnem območju ali katerih postavitev na ciljnem območju se realno načrtuje v ustreznem časovnem okviru⁶⁵.
- (79) Države članice morajo pri določitvi možnega časovnega okvira za postavitev omrežja, ki prejema pomoč, upoštevati vse vidike, za katere je mogoče razumno pričakovati, da bodo vplivali na trajanje postavitve novega omrežja (tj. čas, potreben za izbirni postopek, morebitni sodni postopki in izpodbijanja, čas, potreben za pridobitev služnostnih pravic in dovoljenj, druge obveznosti, ki izhajajo iz nacionalne zakonodaje in ureditve itd.).
- (80) Izvedljive naložbene načrte je treba pri javnem posvetovanju upoštevati le, če bi sami zagotovili podobne zmogljivosti kot predvideno omrežje, financirano z državnimi sredstvi.
- (81) Javno posvetovanje mora v največjem možnem obsegu zagotoviti enako raven podrobnosti kot kartiranje in mora biti izvedeno v skladu s Prilogo I⁶⁶ ob upoštevanju pojasnil iz uvodne izjave 74.

⁶³ Dopisi znanim dobaviteljem zaradi pravne varnosti ne izpolnjujejo zahtev glede javnega posvetovanja, ki zagotavlja odprtost in preglednost za vse zainteresirane strani.

⁶⁴ To bi moralo med drugim vključevati: seznam ciljnih območij in njihovo barvo na podlagi kartiranja, trajanje ukrepa, proračun, vire javnega financiranja, opredelitev ustreznega časovnega okvira, merila upravičenosti, vključno s kakovostjo storitev, ki se bodo zagotavljale (hitrosti nalaganja in prenosa storitev, ki se bodo zagotavljale), pragove za posredovanje (tj. hitrosti nalaganja in prenosa storitev, ki bi se z ukrepom lahko čezmerno razširile), zahteve glede veleprodajnega dostopa ter cene ali metodologijo določanja cen.

⁶⁵ Rezultati javnega posvetovanja veljajo le za zadevni časovni okvir, če pa se pozneje na ciljnih območjih predlagajo spremembe ali dopolnitve, se kartiranje in javna posvetovanja ponovno izvedejo.

⁶⁶ Javno posvetovanje lahko vključuje tudi vprašanja deležnikom o tem, katere veleprodajne dostopovne izdelke bi želeli v ponudbi morebitnega novega omrežja, financiranega z državnimi sredstvi ali postavljenega na podlagi morebitnega prihodnjega javnega posredovanja, da bi se to upoštevalo pri zasnovi ukrepa. To prosilcem za dostop ne bi smelo preprečiti, da v okviru pristopa „dostop na razumno zahtevo“ zahtevajo nove oblike dostopovnih izdelkov.

- (82) Ne glede na to, ali so bile pri kartiranju morda že zbrane informacije o prihodnjih naložbenih načrtih, je treba rezultate kartiranja vedno preveriti v javnem posvetovanju. To je nujno, da bi se čim bolj zmanjšala morebitna neupravičena izkrivljanja konkurence z obstoječimi ponudniki in ponudniki, ki že imajo izvedljive naložbene načrte za ustrezní časovni okvir.
- (83) Javno posvetovanje mora trajati vsaj trideset dni. Po koncu javnega posvetovanja mora država članica v enem letu začeti izbirni postopek ali izvajanje projekta za modele neposrednih naložb. Če država članica v enem letu ne začne izbirnega postopka ali izvajanja projekta, mora opraviti novo javno posvetovanje.

5.2.2.4.3 Dobre prakse⁶⁷: ocena načrtov zasebnih naložb v okviru javnega posvetovanja

- (84) Če bi deležnik na javnem posvetovanju zgolj izrazil interes za načrte prihodnjih zasebnih naložb na ciljnem območju, obstaja tveganje zamud pri postavitvi širokopasovnih omrežij, če se te naložbe pozneje ne izvedejo, javno posredovanje pa se zavleče.
- (85) Za zmanjšanje tveganja, da bi javne naložbe preprečili načrti prihodnjih naložb, ki ne bodo uresničeni, lahko države članice pozovejo deležnike, naj v časovnem okviru, ki je ustrezen in sorazmeren glede na raven zahtevanih informacij⁶⁸, predložijo dokaze o izvedljivosti svojih naložbenih načrtov. To lahko vključuje na primer podroben načrt postavitve z mejniki (npr. za vsako šestmesečno obdobje), ki dokazuje, da bo naložba dokončana v ustreznem časovnem okviru in bo zagotovila podobne zmogljivosti kot načrtovano omrežje, financirano z državnimi sredstvi.
- (86) Države članice lahko pri oceni verodostojnosti navedene zmogljivosti in pokritosti uporabijo enaka merila kot pri oceni zmogljivosti obstoječih omrežij, če je to razumno in primerno, kot je določeno v Prilogi I.
- (87) Države članice lahko pri oceni izvedljivosti načrtov prihodnjih naložb upoštevajo naslednja merila:
- vlagatelj je predložil dober poslovni načrt, v katerem je upošteval ustrezna merila, na primer v zvezi s časovnim okvirom, proračunom, lokacijo ciljnih gospodinjstev, kakovostjo storitev, ki se bodo zagotavljale, vrsto omrežja in tehnologije, ki bosta uvedena, in stopnjo uporabe;
 - vlagatelj je predložil izvedljiv načrt projekta na visoki ravni, v katerem se ustrezno upoštevajo glavni mejniki projekta, kot so upravni postopki in dovoljenja, vključno s služnostnimi pravicami, okoljska dovoljenja, določbe o varnosti in zaščiti (npr. za 5G), gradbena dela, dokončanje omrežja, začetek veleprodajnega poslovanja in komercializacija storitev za končne uporabnike;

⁶⁷ Oddelki o dobrih praksah zagotavljajo dodatne nezavezujoče smernice in primere o možnih načinih izvajanja ukrepov pomoči.

⁶⁸ Iz časovnih razlogov lahko države članice ta poziv vključijo neposredno v javno posvetovanje. Druga možnost je, da države članice po javnem posvetovanju v okviru ocene rezultatov javnega posvetovanja zahtevajo dodatne informacije od nekaterih ponudnikov, ki so pri javnem posvetovanju predložili informacije, ki bi lahko pomenile zgolj izraz interesa.

- c) ustreznost velikosti podjetja glede na velikost naložbe;
 - d) rezultati, ki jih je vlagatelj dosegel pri primerljivih projektih;
 - e) če je potrebno in primerno, geografske koordinate ključnih elementov načrtovanega omrežja (bazne postaje, vstopne točke itd.).
- (88) Če država članica meni, da so načrti zasebnih naložb izvedljivi, lahko operaterje povabi k sklenitvi sporazumov o zavezi, vključno z obveznostmi poročanja o napredku v zvezi z navedenimi mejniki.
- (89) Za zagotovitev koristnih informacij ob upoštevanju zadevnih pravil Unije⁶⁹ ali nacionalnih pravil so odgovorni deležniki.
- (90) Če v okviru javnega posvetovanja niso predložene ustrezne informacije, lahko država članica sprejme odločitev na podlagi katerih koli informacij, ki so bile zagotovljene pri javnem posvetovanju. Informacije, predložene v okviru javnega posvetovanja, mora oceniti država članica, kot je določeno v tem oddelku in Prilogi I. Države članice bi morale rezultate svoje ocene in razloge zanje sporočiti vsem deležnikom, ki so predložili informacije o svojih načrtih zasebnih naložb.
- (91) Država članica bi se morala z nacionalnim regulativnim organom posvetovati o rezultatih javnega posvetovanja in tudi o svoji oceni izvedljivosti načrtov prihodnjih naložb⁷⁰.

5.2.2.4.4 Dobre prakse: naknadno spremljanje izvajanja načrtov zasebnih naložb

- (92) Če država članica meni, da so predloženi načrti zasebnih naložb izvedljivi, in je bilo zadevno območje posledično izključeno iz javnega posredovanja, lahko od operaterjev, ki so predložili načrte ali sklenili sporazume o zavezi, zahteva, da redno poročajo o navedenih mejnikih v zvezi s postavitvijo omrežja in zagotavljanjem storitev v navedenem časovnem okviru.
- (93) Če država članica ugotovi odstopanja od predloženega načrta, ki kažejo, da projekt ne bo uresničen, ali ima zadostne razloge za dvom o tem, da bo naložba dokončana, kot je bilo navedeno, lahko od deležnika zahteva predložitev dodatnih informacij, ki dokazujejo nadaljnjo izvedljivost naložbe.
- (94) Če država članica resno dvomi o tem, da bo naložba dokončana, kot je bilo navedeno, lahko kadar koli v ustreznem časovnem okviru območja, na katera se naložba nanaša, vključi v novo javno posvetovanje, da bi preverila njihovo morebitno upravičenost do javnega posredovanja.

5.2.3 Ustreznost ukrepa pomoči kot instrumenta politike

- (95) Država članica mora dokazati, da sta pomoč in njena zasnova ustrezni za odpravo ugotovljenega nedelovanja trga in doseganje ciljev pomoči. Ukrepi pomoči se ne bo

⁶⁹ Člen 29 Direktive (EU) 2018/1972.

⁷⁰ Podoben mehanizem je določen v členu 22 Direktive (EU) 2018/1972.

štel za združljiv z notranjim trgom, če ne bo ustrezen, na primer če je mogoče enak rezultat doseči z drugimi, manj izkrivljajočimi ukrepi.

- (96) Da bi bila fiksna in mobilna omrežja, financirana z državnimi sredstvi, ustrezna, morajo zagotavljati znatno izboljšane lastnosti v primerjavi z obstoječimi omrežji. Zato bi morala biti ta omrežja zmožna zagotoviti veliko spremembo. Velika sprememba se lahko dokaže, če zaradi javnega posredovanja (i) postavitve novega fiksnega ali mobilnega omrežja pomeni bistveno novo naložbo v širokopasovno omrežje⁷¹, (ii) omrežje, financirano z državnimi sredstvi, pa zagotovi znatne nove zmogljivosti za trg v smislu razpoložljivosti, zmogljivosti, hitrosti in konkurenčnosti širokopasovnih storitev. Veliko spremembo je treba primerjati z zmogljivostjo obstoječih omrežij. Realno načrtovane postavitve omrežij se ne upoštevajo pri oceni velike spremembe, razen če bi v ustreznem časovnem okviru same zagotovile podobno zmogljivost kot načrtovano omrežje, financirano z državnimi sredstvi.
- (97) Če je to utemeljeno, se lahko za javno posredovanje določi obdobje zaščite zasebnih naložb, ki načeloma traja do sedem let⁷².

5.2.3.1 Velika sprememba – fiksna dostopovna omrežja

- (98) Izboljšane lastnosti fiksnih dostopovnih omrežij se lahko merijo v smislu hitrosti. V tem primeru je za veliko spremembo potrebno znatno povečanje hitrosti prenosa in nalaganja (glej odstavek 5.2.3.1.4) v primerjavi z obstoječim omrežjem.

5.2.3.1.1 Bele lise

- (99) Če obstoječa omrežja ne morejo zagotoviti ultrahitre hitrosti prenosa, mora javna podpora:
- a) v primeru hitrosti prenosa manj kot 30 Mb/s vsaj podvojiti hitrost prenosa in doseči hitrost prenosa vsaj 30 Mb/s;
 - b) v primeru hitrosti prenosa 30 Mb/s ali več vsaj potrojiti hitrost prenosa in doseči vsaj ultrahitro hitrost prenosa. Unija je določila strateški cilj, da bodo do leta 2025 vsa evropska gospodinjstva na podeželju ali v mestih imela dostop do internetne povezljivosti z navzdolnjo povezavo vsaj 100 Mb/s, ki se lahko nadgradi v gigabitno hitrost⁷³.

⁷¹ V primeru fiksnih omrežij se na primer obrobne naložbe, ki se nanašajo zgolj na nadgradnjo aktivnih sestavnih delov omrežja, ne bi smele šteti kot upravičene do državne pomoči. Podobno bi nekatere tehnologije za izboljšanje prenosa podatkov po bakrenih vodih (npr. tehnologija za preprečitev presluha) sicer lahko povečale zmogljivosti obstoječih omrežij, vendar večje naložbe v novo omrežje zanje niso nujne, zato ne bi smele biti upravičene do državne pomoči. V primeru mobilnih omrežij so lahko naložbe v aktivno opremo pomembne za kakovost storitev, ki se zagotavljajo. V takih primerih se lahko javna podpora razširi tudi na aktivno opremo, če ta ne vključuje le dodatnih nadgradenj, ampak je del pomembne nadgradnje zmogljivosti omrežja. Glej na primer Odločbo Komisije (C(2021) 9538) o državni pomoči SA.57216 – Španija – Pokritost z mobilnimi omrežji na podeželskih območjih v Galiciji (še neobjavljeno).

⁷² Ustreznost in trajanje morebitnega obdobja zaščite zasebnih naložb sta odvisna od posebnosti zaščitene omrežij, na primer od temeljnih omrežnih tehnologij, obdobja postavitve, obstoja rezerviranih obdobji itd.

⁷³ „Povezljivost za konkurenčen enotni digitalni trg – evropski gigabitni družbi naproti“ (COM(2016) 587 final).

(100) V vseh primerih mora novo omrežje dovolj povečati hitrost nalaganja⁷⁴ obstoječega omrežja z največjo hitrostjo prenosa.

(101) Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 96, mora posredovanje države pomeniti tudi pomembno novo infrastrukturno naložbo, ki na trg prinaša pomembne nove zmogljivosti⁷⁵.

5.2.3.1.2 Sive lise

(102) Če je že prisotno eno ultrahitro omrežje, se lahko javna podpora za zmogljivejše omrežje odobri le, če naložba, financirana z državnimi sredstvi, v novo omrežje najmanj potroji hitrost prenosa in dovolj poveča hitrost nalaganja v primerjavi z obstoječo infrastrukturo. Kot je navedeno v prejšnjem oddelku, mora javno podprto posredovanje pomeniti tudi pomembno novo infrastrukturno naložbo, ki na trg prinaša pomembne nove zmogljivosti⁷⁶.

5.2.3.1.3 Črne lise

(103) Če sta že prisotni najmanj dve ultrahitri omrežji, se lahko javna podpora za zmogljivejše omrežje dodeli, če novo omrežje poleg tega, da mora vsaj potrojiti hitrost prenosa in dovolj povečati hitrost nalaganja v primerjavi z obstoječim omrežjem, tudi zagotovi hitrost prenosa vsaj 1 Gb/s.

5.2.3.1.4 Večje hitrosti nalaganja

(104) Proti koncu desetletja in z vidika pričakovanega razvoja dogodkov na trgu bi se lahko pokazala potreba po večji hitrosti nalaganja, in sicer do 1 Gb/s. V takih okoliščinah omrežja, ki zagotavljajo hitrost prenosa 1 Gb/s, ne pa tudi hitrosti nalaganja 1 Gb/s, morda ne zadostujejo za izpolnjevanje posebnih potreb končnih uporabnikov.

(105) Na podlagi tega se lahko javno posredovanje za postavitve omrežij, ki zagotavljajo hitrost nalaganja do 1 Gb/s, dovoli na območjih, kjer že obstaja omrežje, ki zagotavlja hitrost prenosa 1 Gb/s⁷⁷, če država članica dokaže ugotovljeno potrebo po večji hitrosti nalaganja, tj. do 1 Gb/s, in če so izpolnjeni pogoji iz oddelka 5.2.2.3. V ta namen bi morale države članice predložiti zanesljive stvarne dokaze, pridobljene iz preverljivih virov.

⁷⁴ Širokopasovna omrežja običajno zagotavljajo hitrost prenosa, ki je večja od hitrosti nalaganja. Običajne hitrosti nalaganja se gibajo med 10 % in 30 % hitrosti prenosa. „Zadostno povečanje hitrosti nalaganja“ pomeni, da mora biti končna hitrost nalaganja vsaj v okviru tega razpona.

⁷⁵ Primer tega je, kadar se z novim omrežjem znatno podaljšajo optična vlakna od jedra omrežja proti robu omrežja, npr. (i) postavitve optičnih vlaken do baznih postaj, da bi se podprla postavitve fiksnih brezžičnih dostopovnih omrežij; (ii) postavitve optičnih vlaken do priključnih omaric, če te prej niso bile povezane z optičnim omrežjem, in (iii) povečanje obsega (podaljšanje) optičnih vlaken v kabelskih omrežjih.

⁷⁶ Glej tudi opombo 82.

⁷⁷ Ne glede na dokazane potrebe po večji hitrosti nalaganja posredovanje ni mogoče, če sta na območju vsaj dve omrežji, ki ju je mogoče nadgraditi tako, da zagotavljata hitrost nalaganja najmanj 1 Gb/s.

- (106) Državna pomoč za postavitev omrežij z večjo hitrostjo nalaganja mora zagotoviti znaten in trajnosten tehnološki napredek, ki spodbuja konkurenco in ni začasne narave, ne da bi pri tem imela nesorazmeren odvrčilni učinek na zasebne naložbe.

5.2.3.2 Velika sprememba – mobilna dostopovna omrežja

- (107) Mobilno omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora zagotoviti veliko spremembo v smislu razpoložljivosti mobilnih storitev, zmogljivosti, hitrosti in konkurence, kar bi lahko spodbudilo uvedbo novih inovativnih storitev⁷⁸.
- (108) Kot je navedeno v oddelku 2.2.2, je prehod na vsako novo generacijo mobilnega omrežja po navadi postopen. Med dvema celovitima zaporednima generacijama so stopenjski hibridni sistemi, ki so običajno zmogljivejši od predhodnih sistemov. Mobilni komunikacijski sistem 4G LTE je na primer z več vidikov boljši od 4G, samostojno omrežje 5G pa je zmogljivejše od nesamostojnega omrežja 5G. Podobno je vsaka nova generacija mobilnih storitev zagotovila nove zmogljivosti⁷⁹. Čeprav vse generacije mobilne komunikacijske tehnologije omogočajo mobilne govorne storitve, le novejšje generacije omogočajo zagotavljanje zmogljivih mobilnih podatkovnih storitev. Najpomembnejši dejavnik razlikovanja med generacijami mobilne komunikacijske tehnologije je večja splošna zmogljivost, saj novejšje generacije zagotavljajo nižjo latenco in večje zmogljivosti prenosa.
- (109) Ker je za zagotavljanje novih funkcij potrebna večja zmogljivost, so za tehnologije nove generacije potrebne nove frekvence. Ker so frekvence redek vir, njihovo dodeljevanje v Uniji poteka na podlagi dražbe ali drugih konkurenčnih izbirnih postopkov. Kadar se kot rezultat tega procesa uvaja mobilna tehnologija nove generacije, je mogoče domnevati, da bo ta tehnologija v primerjavi z obstoječimi mobilnimi omrežji zagotovila znatne nove zmogljivosti. Mobilni operaterji so visoke vnaprejšnje stroške za pridobitev novih pravic do uporabe spektra, ki podpira mobilno tehnologijo nove generacije, pripravljani kriti le, če pričakujejo, da ta nova tehnologija omogoča boljše zmogljivosti, ki bi jim sčasoma zagotovile donosnost teh naložb. Na tej podlagi je Komisija priznala, da dodatne značilnosti omrežij 4G v primerjavi s prejšnjimi generacijami pomenijo veliko spremembo⁸⁰. Podobno imajo samostojna omrežja 5G v primerjavi s prejšnjimi generacijami in nesamostojnimi rešitvami 5G dodatne funkcionalne zmogljivosti, kot so ultranizka latenca, visoka zanesljivost ter možnost, da se del omrežja rezervira za posebno uporabo in zagotovi določena kakovost storitve. Zaradi teh značilnosti bodo lahko samostojna omrežja 5G podprla nove storitve (npr. spremljanje zdravstvenega stanja in službe za ukrepanje v nujnih primerih, nadzor strojev v tovarni v realnem času, pametna omrežja za upravljanje energije iz obnovljivih virov, povezana in avtomatizirana mobilnost, natančno odkrivanje napak in hitro posredovanje) ter tako zagotovila veliko spremembo v primerjavi s prejšnjimi generacijami in nesamostojnimi omrežji 5G. Pričakuje se, da

⁷⁸ To lahko vključuje zagotavljanje novih storitev, ki jih brez javnega posredovanja ne bi bilo mogoče zagotoviti, npr. povezano in avtomatizirano mobilnost.

⁷⁹ Glej tudi opombo 24.

⁸⁰ Glej na primer Odločbo Komisije C(2020) 8939 final z dne 16. decembra 2020 o državni pomoči SA.54684 – Nemčija – Postavitev visokozmogljive mobilne infrastrukture v deželi Brandenburg (UL C 60, 19.2.2021, str. 2).

bodo mobilne tehnologije naslednje generacije (npr. 6G) v prihodnosti zagotovile še večje zmogljivosti.

5.2.3.3 Velika sprememba – zaledna omrežja

- (110) Zaledno omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora zagotoviti veliko spremembo v smislu storitev, ki jih lahko podpre. Veliko spremembo je mogoče dokazati, če se z novim zalednim omrežjem najmanj podvojijo hitrosti prenosa in nalaganja obstoječih in načrtovanih zalednih omrežij.

5.2.3.4 Drugi instrumenti politike

- (111) Državna pomoč ni edini instrument politike, ki je državam članicam na voljo za povečanje naložb v postavitve širokopasovnih elektronskih komunikacijskih omrežij. Države članice lahko uporabijo še druge, primernejše razpoložljive instrumente, kot so nedenarni ukrepi na strani povpraševanja, upravni in regulativni ukrepi ali tržni instrumenti (glej Prilogo II). Prav tako se lahko upoštevajo rezultati naknadnih vrednotenj, opisanih v oddelku 8, da se oceni ustreznost predlaganega ukrepa pomoči.

5.2.3.5 Dobre prakse: vloga nacionalnih regulativnih organov, nacionalnih organov za konkurenco, nacionalnih središč odličnosti in kompetenčnih uradov za širokopasovne povezave

- (112) Pri oblikovanju najustreznejših ukrepov državne pomoči v podporo širokopasovnim omrežjem je zlasti pomembno sodelovanje nacionalnih regulativnih organov. Ti so si zaradi svoje ključne vloge, ki izhaja iz sektorskih predpisov, pridobili tehnično znanje in izkušnje ter lahko najprimerneje podpirajo javne organe pri oblikovanju ukrepov državne pomoči.
- (113) Državam članicam se priporoča, naj se sistematično posvetujejo z nacionalnimi regulativnimi organi o oblikovanju ukrepov državne pomoči in med drugim zlasti o: opredelitvi ciljnih območij (kartiranje in javno posvetovanje), oceni velike spremembe, veleprodajnih dostopovnih izdelkih, pogojih in oblikovanju cen, mehanizmi za reševanje sporov ter v primeru sporov v zvezi s katerim koli od navedenih vidikov. Države članice naj bi nacionalnim regulativnim organom zagotovile zadostna sredstva in kompetence, ki jih potrebujejo za izvajanje take podpore. Po potrebi morajo države članice zagotoviti ustrezno pravno podlago za sodelovanje nacionalnih regulativnih organov pri projektih državne pomoči na področju širokopasovnih omrežij⁸¹.
- (114) Brez poseganja v pristojnosti nacionalnih regulativnih organov v skladu z regulativnim okvirom lahko ti organi v okviru razširjanja dobrih praks izdajo smernice za lokalne organe, med drugim o izvedbi analize trga ter opredelitvi veleprodajnih dostopovnih

⁸¹ Ko nacionalni regulativni organ prejme potrebne kompetence v skladu z nacionalnim pravom za sodelovanje pri projektih državne pomoči na področju širokopasovnih omrežij, bi morala država članica temu organu poslati podroben opis ukrepov pomoči in njihovih zadevnih značilnosti vsaj dva meseca pred priglasitvijo državne pomoči, da bi se mu zagotovil razumen rok za predložitev mnenja.

izdelkov in oblikovanju cen. Pri pripravi teh smernic bi bilo treba upoštevati regulativni okvir in priporočila Komisije⁸².

- (115) Poleg sodelovanja nacionalnih regulativnih organov se lahko države članice posvetujejo tudi z nacionalnimi organi za konkurenco, da bi na primer pridobile nasvet o tem, kako vzpostaviti enake konkurenčne pogoje za vse operaterje in preprečiti, da bi se nesorazmerno velik delež državnih sredstev namenil enemu operaterju, s čimer bi se okrepil (morda že prevladujoč) tržni položaj⁸³.
- (116) Države članice lahko ustanovijo nacionalna središča odličnosti ali kompetenčne urade za širokopasovne povezave, ki lahko organom pomagajo pri oblikovanju ustreznih ukrepov državne pomoči in zagotavljanju doslednosti pri uporabi ukrepov, za katere se uporabljajo pravila o državni pomoči s področja uporabe teh smernic⁸⁴.

5.2.4 Sorazmernost ukrepa pomoči

- (117) Države članice morajo dokazati, da je pomoč sorazmerna z obravnavano težavo, torej da enaka sprememba v ravnanju (na podlagi spodbujevalnega učinka) ne bi bila dosežena z manjšo pomočjo in manjšim izkrivljanjem. Pomoč se šteje za sorazmerno, če je omejena na najmanjši potreben znesek, morebitno izkrivljanje konkurence pa je čim manjše, v skladu z oddelki 5.2.4.1 do 5.2.4.7.

5.2.4.1 Konkurenčen izbirni postopek

- (118) Šteje se, da je ukrep pomoči sorazmeren, če je znesek pomoči omejen na najnižji znesek, potreben za izvedbo gospodarske dejavnosti, ki ji je dodeljena pomoč.
- (119) Pomoč je treba ponudnikom elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev dodeliti na podlagi odprtega, preglednega in nediskriminatornega konkurenčnega izbirnega postopka v skladu z načeli javnega naročanja⁸⁵ ter ob upoštevanju načela tehnološke

⁸² To bi povečalo preglednost, zmanjšalo upravno breme lokalnih organov in nacionalnim regulativnim organom omogočilo, da se izognejo preverjanju vsakega primera državne pomoči posebej.

⁸³ Glej na primer mnenje francoskega organa za konkurenco št. 12-A-02 z dne 17. januarja 2012 glede postavitve širokopasovnih omrežij velikih hitrosti (Avis no 12-A-02 du 17 janvier 2012 relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit).

⁸⁴ Glej na primer Odločbo Komisije K(2008) 6705 z dne 5. novembra 2008 o državni pomoči N 237/08 – Nemčija – Podpora za širokopasovno omrežje v Spodnji Saški (UL C 18, 24.1.2009, str. 1); Odločbo Komisije C(2012) 8223 final z dne 20. novembra 2012 o državni pomoči SA.33671 (2012/N) – Združeno kraljestvo – Nacionalni program Združenega kraljestva za širokopasovne storitve – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 16, 19.1.2013, str. 2) in Odločbo Komisije C(2016) 3208 final z dne 26. maja 2016 o državni pomoči SA 40720 (2016/N) – Združeno kraljestvo – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 323, 2.9.2016, str. 2).

⁸⁵ Direktiva 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 65) ter Direktiva 2014/23/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o podeljevanju koncesijskih pogodb (UL L 94, 28.3.2014, str. 1).

nevtalnosti, kot je določeno v oddelku 5.2.4.2, brez poseganja v veljavna pravila o javnem naročanju.

- (120) Pomoč se šteje za sorazmerno in omejeno na najmanjši potreben znesek, če je dodeljena na podlagi konkurenčnega izbirnega postopka z zadostnim številom udeležencev. Če udeležencev ni dovolj, mora država članica pooblastiti neodvisnega revizorja za oceno ponudbe (vključno z izračuni stroškov), ki jo je predložil izbrani ponudnik.
- (121) Primerni so lahko različni postopki, odvisno od okoliščin. Pri projektih, ki so tehnično zelo zapleteni, ali če je to primerno iz drugih razlogov, lahko države članice z morebitnimi ponudniki začnejo postopek konkurenčnega dialoga, da bi zagotovile najprimernejšo zasnovo projekta.
- (122) Država članica mora zagotoviti, da je izbrana ekonomsko najugodnejša ponudba. V ta namen mora vnaprej določiti objektivna, pregledna in nediskriminatorna kvalitativna merila za oddajo naročila ter relativno težo posameznega merila. Kvalitativna merila za oddajo naročila je treba pretehtati glede na zahtevani znesek pomoči. Ob podobnih, če že ne enakih kvalitativnih pogojih je treba pomoč dodeliti ponudniku, ki zahteva najmanjši znesek pomoči.
- (123) Kvalitativna merila za oddajo naročila lahko med drugim vključujejo zmogljivost omrežja (vključno z njegovo varnostjo), geografsko pokritost, značilnosti tehnološkega pristopa, ki bo kos izzivom prihodnosti, učinek predlagane rešitve za konkurenco (vključno s pogoji in cenami veleprodajnega dostopa)⁸⁶ in skupne stroške lastništva⁸⁷.
- (124) Države članice so spodbujene tudi k upoštevanju meril v zvezi s podnebno in okoljsko uspešnostjo omrežja. Ta merila lahko vključujejo na primer vpliv omrežja na podnebje in okolje⁸⁸ ali skladnost ukrepa s podnebnimi in okoljskimi predpisi na nacionalni ravni in ravni EU. Države članice lahko izbranemu ponudniku tudi naložijo obveznost, da mora v primeru negativnega vpliva omrežja na okolje sprejeti blažitvene ukrepe.
- (125) Kadar je pomoč neposredno ali prek notranjega subjekta (model neposredne naložbe) in brez konkurenčnega izbirnega postopka dodeljena javnemu organu za postavitve in upravljanje širokopasovnega omrežja na veleprodajni ravni⁸⁹, mora država članica podobno utemeljiti svojo izbiro omrežja in tehnološke rešitve⁹⁰.

⁸⁶ Topologije omrežij, ki omogočajo povsem razvezane in učinkovite zanke, bi morale na primer prejeti več točk.

⁸⁷ Skupne stroške lastništva upoštevajo na primer podjetja, ki nameravajo vlagati v kapitalske projekte. Ti stroški vključujejo začetno naložbo ter vse dolgoročne neposredne in posredne izdatke. Medtem ko je o začetni naložbi preprosto poročati, podjetja najpogosteje poskušajo analizirati vse morebitne posredne izdatke, ki bi lahko pomembno vplivali na odločitev o vlaganju.

⁸⁸ Na primer vpliv porabe energije ali življenjskega cikla naložbe ob upoštevanju meril v zvezi z načelom, da se ne škoduje bistveno, kot so določena v uredbi o taksonomiji (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb.

⁸⁹ Upravičencu do pomoči se lahko dovoli, da zagotavlja maloprodajne storitve kot „zasilni trgovec na drobno“, če potrošnik teh storitev ne more dobiti na trgu. Glej Odločbo Komisije C(2019) 8069 final z dne

- (126) Vsako koncesijo, ki jo javni organ ali notranji subjekt dodeli tretji osebi, ali drugo pooblastitev tretje osebe za zasnovo, izgradnjo ali upravljanje omrežja je treba dodeliti na podlagi odprtega, preglednega in nediskriminatornega konkurenčnega izbirnega postopka v skladu z načeli o javnem naročanju in ob upoštevanju načela tehnološke nevtralnosti, brez poseganja v veljavna pravila o javnem naročanju, na podlagi ekonomsko najugodnejše ponudbe.

5.2.4.2 Tehnološka nevtralnost

- (127) V skladu z načelom tehnološke nevtralnosti javno posredovanje ne sme dajati prednosti nobeni posamezni tehnologiji ali je izključevati, niti pri izboru upravičencev niti pri zagotavljanju veleprodajnega dostopa. Ker obstajajo različne tehnološke rešitve, javni razpis ne bi smel dajati prednosti nobeni posamezni tehnologiji ali omrežni platformi niti je izključevati. Ponudniki bi morali imeti pravico, da predlagajo zagotavljanje zahtevanih storitev na podlagi uporabe ali združevanja tehnologij, ki se jim zdijo najustreznejše. To ne posega v možnost, da države članice vnaprej določijo želeno zmogljivost, vključno z energijsko učinkovitostjo omrežij, ter dodelijo prednostne točke najprimernejši tehnološki rešitvi ali kombinaciji tehnoloških rešitev na podlagi objektivnih, preglednih in nediskriminatornih meril v skladu z oddelkom 5.2.4.1. Elektronsko komunikacijsko omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora vsem prosilcem za dostop zagotavljati dostop pod pravičnimi in nediskriminatornimi pogoji, ne glede na uporabljeno tehnologijo.

5.2.4.3 Uporaba obstoječe infrastrukture

- (128) Možnost ponovne uporabe obstoječe infrastrukture je eden glavnih dejavnikov pri znižanju skupnih stroškov postavitve novega širokopasovnega omrežja in omejitvi njegovega negativnega vpliva na okolje⁹¹.
- (129) Države članice morajo vzpostaviti nacionalno zbirko podatkov o razpoložljivosti obstoječe infrastrukture, ki bi se lahko ponovno uporabila za postavitve širokopasovnega omrežja, vključno s komercialnimi infrastrukturnimi sredstvi in infrastrukturnimi sredstvi, ki so v lasti javnih organov.
- (130) Države članice morajo v dokumentacijo konkurenčnega izbirnega postopka vključiti vse informacije o razpoložljivi obstoječi infrastrukturi, opredeljeni na podlagi nacionalne zbirke podatkov, kot so bile dopolnjene ali posodobljene na podlagi kartiranja in javnega posvetovanja.

15. novembra 2019 o državni pomoči SA.54472 (2019/N) – Irska – Nacionalni načrt za širokopasovna omrežja (UL C 7, 10.1.2020, str. 1).

⁹⁰ Glej Odločbo Komisije C(2018) 6613 final z dne 12. oktobra 2018 o državni pomoči SA.49614 (2018/N) – Litva – Razvoj dostopne infrastrukture naslednje generacije – RAIN 3 (UL C 424, 23.11.2018, str. 8); Odločbo Komisije C(2016) 3931 final z dne 30. junija 2016 o državni pomoči SA.41647 – Italija – Strategija za širokopasovno povezavo (UL C 258, 15.7.2016, str. 4) in Odločbo Komisije C(2019) 6098 final z dne 20. avgusta 2019 o državni pomoči SA.52224 – Avstrija – Projekt za širokopasovno omrežje na Koroškem (UL C 381, 8.11.2019, str. 7).

⁹¹ Primeri ukrepov za znižanje stroškov za postavitev omrežij in zmanjšanje njihovega vpliva na okolje so navedeni v direktivi o znižanju stroškov širokopasovnih povezav (Direktiva 2014/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o ukrepih za znižanje stroškov za postavitev elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti (UL L 155, 23.5.2014, str. 1)).

- (131) Države članice bi morale operaterje, ki sodelujejo v konkurenčnem izbirnem postopku (ponudnike), spodbujati k uporabi vse razpoložljive obstoječe infrastrukture, da se prepreči nepotrebno in potratno podvajanje virov ter zmanjša znesek javnega financiranja. To lahko med drugim vključuje: uporabo infrastrukture operaterja; uporabo infrastrukture drugih operaterjev (vključno z reguliranimi izdelki⁹²); uporabo druge obstoječe komunalne infrastrukture (npr. tudi vodovodne in kanalizacijske cevi ter ustrezna elektroenergetska infrastruktura); ponovno uporabo radijskih drog; javno infrastrukturo itd.
- (132) Vsak operater, ki je lastnik infrastrukture na ciljnem območju ali tako infrastrukturo nadzira (ne glede na to, ali se infrastruktura dejansko uporablja) in želi sodelovati v razpisu, mora:
- a) med kartiranjem in javnim posvetovanjem o tej infrastrukturi obvestiti organ, ki dodeljuje pomoč, in nacionalni regulativni organ;
 - b) zagotoviti razpoložljivost infrastrukture, da jo lahko drugi operaterji uporabijo v svojih ponudbah, ter
 - c) predložiti zadostne informacije o uporabi te infrastrukture (vključno s pogoji in cenami).
- (133) Informacije iz uvodne izjave 132(c) je treba predložiti pravočasno, da jih lahko drugi operaterji uspešno vključijo v svoje ponudbe in da se lahko zagotovijo morebitna pojasnila ali manjkajoče informacije. V vsakem primeru je treba informacije predložiti vsaj dva meseca pred rokom za oddajo ponudbe v okviru konkurenčnega izbirnega postopka.
- (134) Države članice se lahko z nacionalnim regulativnim organom posvetujejo o primernosti pogojev in cen, ki so jih operaterji predlagali za uporabo obstoječe infrastrukture, da preverijo, ali pogoji niso prestrogi in ali bi lahko ovirali uporabo zadevne infrastrukture.

5.2.4.4 Veleprodajni dostop

- (135) Učinkovit veleprodajni dostop tretjih oseb do omrežij, financiranih z državnimi sredstvi, je nepogrešljiv del vsakega ukrepa državne pomoči. Veleprodajni dostop tretjim operaterjem zlasti omogoča, da konkurirajo izbranemu ponudniku, s čimer se krepi izbira in konkurenca na območjih, ki jih zadeva ukrep, hkrati pa se preprečuje nastajanje regionalnih monopolov na področju ponudbe storitev. Ker omogoča razvoj konkurence na ciljnem območju, zagotavlja tudi dolgoročni razvoj trga na tem območju. Ta pogoj ni odvisen od nobene predhodne tržne analize v smislu poglavja III Direktive (EU) 2018/1972. Vrsto obveznosti veleprodajnega dostopa, ki veljajo za omrežje, financirano z državnimi sredstvi, bi bilo treba prilagoditi glede na portfelj

⁹² Če se za dostop do obstoječega omrežja uporablja izdelek, ki je na voljo zaradi regulativnih obveznosti, se pri oceni predloga v okviru konkurenčnega izbirnega postopka upoštevajo omejitve, ki izhajajo iz uporabe tega reguliranega dostopovnega izdelka. Reguliran dostopovni izdelek lahko v ponudbo vključijo le ponudniki, ki niso lastniki zadevnega reguliranega obstoječega omrežja ali ga ne nadzirajo. Glej Odločbo Komisije C(2016) 3208 final z dne 26. maja 2016 o državni pomoči SA 40720 (2016/N) – Združeno kraljestvo – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 323, 2.9.2016, str. 2).

obveznosti dostopa, ki so določene v sektorskih predpisih. Vendar bi morali upravičenci do pomoči zagotoviti bolj raznolike veleprodajne dostopovne izdelke, kot so tisti, ki jih nacionalni regulativni organi zahtevajo za operaterje s pomembno tržno močjo, saj upravičenec do pomoči za postavitve omrežja ne uporablja le svojih sredstev, ampak tudi denar davkoplačevalcev. Ta veleprodajni dostop bi bilo treba odobriti čim prej pred začetkom zagotavljanja zadevnih storitev, kadar namerava operater omrežja zagotavljati tudi maloprodajne storitve, pa vsaj šest mesecev pred začetkom zagotavljanja teh storitev.

- (136) Omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora učinkovit dostop pod pravičnimi in nediskriminatornimi pogoji zagotoviti vsem operaterjem, ki ta dostop zahtevajo. To lahko pomeni nadgradnjo in povečanje zmogljivosti obstoječe infrastrukture, če je potrebno, ter postavitve zadostne nove infrastrukture (npr. dovolj veliki vodi, da se lahko uporabljajo za zadostno število omrežij, tj. najmanj tri, in različne topologije omrežij)⁹³.

5.2.4.4.1 Veleprodajni dostopovni izdelki

5.2.4.4.1.1 Fiksna dostopovna omrežja, postavljena na belih in sivih lisah

- (137) Omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora zagotoviti dostop z bitnim tokom, virtualno razvezan lokalni dostop (v nadaljnjem besedilu: VULA⁹⁴) ter dostop do priključnih omaric, drogov/stolpov, vodov in temnih optičnih vlaken⁹⁵.

5.2.4.4.1.2 Fiksna dostopovna omrežja, postavljena na črnih lisah, z večjo hitrostjo nalaganja

- (138) Na črnih ultrahitrih lisah in za omrežja z večjo hitrostjo nalaganja (glej oddelek 5.2.3.1.4) mora omrežje, financirano z državnimi sredstvi, poleg tega, kar je predvideno za bele in sive lise, zagotavljati učinkovito in popolno fizično razvezavo.

5.2.4.4.1.3 Mobilna dostopovna omrežja

- (139) Za posredovanja v podporo mobilnim dostopovnim omrežjem mora omrežje, financirano z državnimi sredstvi, zagotavljati⁹⁶ najrazličnejše veleprodajne dostopovne izdelke, med drugim tudi dostop z bitnim tokom, dostop do drogov/stolpov ter, ko so

⁹³ Odvisno od vrste posredovanja lahko to vključuje: dovolj velike vode, zadostno število temnih optičnih vlaken, vrsto in nadgradnjo drogov/stolpov, vrsto in velikost priključnih omaric, da se zagotovi učinkovita razvezava, itd. Glej Odločbo Komisije C(2016) 3208 final z dne 26. maja 2016 o državni pomoči SA 40720 (2016/N) – Združeno kraljestvo – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 323, 2.9.2016, str. 2) in Odločbo Komisije C(2019) 8069 final z dne 15. novembra 2019 o državni pomoči SA.54472 (2019/N) – Irska – Nacionalni načrt za širokopasovna omrežja (UL C 7, 10.1.2020, str. 1).

⁹⁴ Da bi bil izdelek VULA upravičen do državne pomoči, ga mora predhodno odobriti pristojni nacionalni regulativni organ.

⁹⁵ Operaterji fiksnega brezžičnega dostopovnega omrežja morajo zagotoviti dostop do svoje fizične infrastrukture. To pomeni tudi, da operaterjem odobrijo dostop do drogov/stolpov na nediskriminatorni podlagi.

⁹⁶ Tudi prosilcem za fiksni brezžični dostop.

na voljo, dostopovne izdelke, potrebne za izkoriščanje najbolj naprednih funkcij⁹⁷ omrežja 5G in mobilnih omrežij prihodnjih generacij⁹⁸. Učinkovit dostop lahko vključuje dostop do delov omrežja, ki niso financirani z državnimi sredstvi, vendar jih prosilec za dostop potrebuje za opravljanje storitev⁹⁹.

5.2.4.4.1.4 Zaledna omrežja

- (140) Za posredovanja na področju zalednih omrežij mora omrežje, financirano z državnimi sredstvi, zagotavljati dostop z bitnim tokom ter dostop do drogov/stolpov, vodov in temnih optičnih vlaken.
- (141) Omrežje, financirano z državnimi sredstvi, mora učinkovit dostop pod pravičnimi in nediskriminatornimi pogoji zagotoviti vsem operaterjem, ki ta dostop zahtevajo. V skladu z uvodno izjavo 136 lahko to pomeni postavitve zadostne nove infrastrukture (npr. dovolj velikih vodov, da se lahko uporabljajo za postavitve zadostnega obsega temnih optičnih vlaken za zadovoljitev predvidljivih potreb vseh operaterjev na trgu).

5.2.4.4.2 Pogoji veleprodajnega dostopa

- (142) Učinkovit veleprodajni dostop je treba dodeliti za najmanj deset let za vse aktivne izdelke razen VULA.
- (143) Dostop na podlagi VULA je treba dodeliti za enako dolgo obdobje, kot je življenjska doba pasivne infrastrukture, ki jo VULA nadomešča¹⁰⁰.
- (144) Dostop do nove pasivne infrastrukture (npr. do vodov, drogov, priključnih omaric, temnih optičnih vlaken itd.) je treba dodeliti za življenjsko dobo zadevnega omrežnega elementa¹⁰¹. Če se državna pomoč dodeli za novo pasivno infrastrukturo, mora biti ta infrastruktura dovolj velika, da se lahko uporablja za vsaj tri omrežja in različne topologije omrežij¹⁰². To ne vpliva na druge podobne regulativne obveznosti, ki jih lahko nacionalni regulativni organi sprejmejo na zadevnem specifičnem trgu, da bi

⁹⁷ Na primer gostovanje, dostopovno omrežje z več operaterji (MORAN), jedrno omrežje z več operaterji (MOCN), omrežno rezinjenje.

⁹⁸ Države članice morajo pri dodelitvi pomoči zagotoviti, da so dimenzije drogov in stolpov ustrezne za dodelitev takega dostopa.

⁹⁹ Učinkovit dostop pomeni, da lahko prosilec za dostop prenaša signale z droga/stolpa v zaledno omrežje, s katerim je drog/stolp povezan.

¹⁰⁰ Ker se VULA šteje za nadomestek fizične razvezave nove pasivne infrastrukture, se zanj uporabljajo enaka pravila kot za novo pasivno infrastrukturo.

¹⁰¹ Glej Odločbo Komisije C(2019) 8069 final z dne 15. novembra 2019 o državni pomoči SA.54472 (2019/N) – Irska – Nacionalni načrt za širokopasovna omrežja (UL C 7, 10.1.2020, str. 1). Če se prejemnik pomoči odloči posodobiti ali zamenjati pasivno infrastrukturo pred iztekom življenjske dobe infrastrukture, ki prejema pomoč, bo moral še naprej omogočati dostop do nove infrastrukture za celotno življenjsko dobo prvotne infrastrukture.

¹⁰² Če se na primer postavijo novi vodi, bi se morali uporabljati za vsaj tri samostojne kable, od katerih lahko vsak gosti vsaj nekaj operaterjev. Če je zmogljivost obstoječe infrastrukture omejena in ta infrastruktura ne more zagotoviti dostopa do vsaj treh samostojnih kablov po načelu „prvi prispe, prvi dobi“, mora operater omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, dati prosilcem za dostop na voljo vsaj 50 % obstoječe zmogljivosti.

spodbujali učinkovito konkurenco, ali na ukrepe, sprejete med istim obdobjem ali po izteku desetletnega obdobja.

- (145) Države članice se morajo z nacionalnimi regulativnimi organi posvetovati o veleprodajnih dostopovnih izdelkih, pogojih in cenah, nacionalni regulativni organi pa naj bi zagotovili smernice, kot je določeno v oddelku 5.2.3.5.
- (146) Enaki pogoji dostopa se morajo uporabljati za celotno omrežje, financirano z državnimi sredstvi, vključno z deli omrežja, na katerih se uporabljajo obstoječe infrastrukture¹⁰³. Obveznosti dostopa je treba izvrševati ne glede na morebitno spremembo lastništva, vodenja ali upravljanja omrežja, financiranega z državnimi sredstvi.
- (147) Upravičenec do pomoči ali prosilec za dostop, ki se poveže z omrežjem, financiranim z državnimi sredstvi, lahko s svojimi sredstvi razširi omrežje na sosednja območja. Sosednja območja pomenijo območja zunaj ciljnega območja. Prosilci za dostop lahko take razširitve izvedejo na podlagi pogoja veleprodajnega dostopa. Če niso povezani z upravičencem do pomoči, so njihove zasebne razširitve neomejene.
- (148) Pri javnem posvetovanju, v okviru katerega se opravijo poizvedbe o obstoječem ali načrtovanem omrežju na ciljnem območju (glej oddelek 5.2.2.3), mora država članica navesti, da so zasebne razširitve v poznejši fazi dovoljene, razen če zainteresirane strani s sosednjega območja tem razširitvam nasprotujejo med postopkom javnega posvetovanja.
- (149) Če zainteresirane strani med kartiranjem in javnim posvetovanjem dokažejo, da načrtovana razširitev vstopa na sosednje območje, na katerem delujeta že najmanj dve samostojni omrežji, ki zagotavljata hitrosti, primerljive s hitrostmi omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, ali da je na sosednjem območju najmanj eno primerljivo omrežje, ki je začelo delovati manj kot pet let pred omrežjem, financiranim z državnimi sredstvi, se lahko zasebne razširitve na to sosednje območje izvedejo šele dve leti po začetku delovanja omrežja, financiranega z državnimi sredstvi¹⁰⁴.
- (150) Kot izjemo od oddelka 5.2.4.4.1 lahko države članice v določenih okoliščinah omejijo zagotavljanje nekaterih dostopovnih izdelkov, ki bi nesorazmerno zvišali stroške naložbe brez znatnih koristi v smislu večje konkurence, na primere razumnega povpraševanja s strani prosilca za dostop. Taka izjema je mogoča pod naslednjimi pogoji:

¹⁰³ Na primer, tretje osebe pri uporabi veleprodajnega dostopa ne morejo biti omejene le na zagotavljanje maloprodajnih širokopasovnih storitev.

¹⁰⁴ Ta pravila se uporabljajo tudi v primeru povezav do zalednih omrežij, financiranih z državnimi sredstvi, ali v primeru mobilnega omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, ki se pozneje uporabi za fiksni brezžični dostop na območjih, ki jih že pokriva fiksno omrežje.

- a) zadevno območje je območje z nizko gostoto prebivalstva, na katerem so širokopasovne storitve omejene ali so upravičenci do pomoči majhna lokalna podjetja¹⁰⁵;
- b) dostopa ni mogoče omejiti na podlagi razumnega povpraševanja na gosto poseljenih območjih, kjer je mogoče pričakovati razvoj konkurence med infrastrukturami; omrežje, financirano z državnimi sredstvi, bi moralo na takih območjih zagotavljati vse vrste omrežnih dostopovnih izdelkov;
- c) države članice morajo nesorazmerno zvišanje stroškov za vsak zadevni dostopovni izdelek dokazati s podrobnimi in objektivnimi izračuni stroškov;
- d) povpraševanje se šteje za razumno, če (i) prosilec za dostop zagotovi usklajen poslovni načrt, ki upravičuje razvoj izdelka na omrežju, financiranem z državnimi sredstvi, in (ii) noben drug operater na istem geografskem območju še ne ponuja drugega primerljivega dostopovnega izdelka po enakih cenah kot na gosteje poseljenih območjih¹⁰⁶;
- e) če zahteva za dostop izpolnjuje zahteve iz odstavkov 150(a) do 150(d), dodatne stroške zagotavljanja tega dostopa krije upravičenec do pomoči¹⁰⁷.

5.2.4.4.3 Oblikovanje cen veleprodajnega dostopa

- (151) Države članice morajo pri oblikovanju cen veleprodajnih dostopovnih izdelkov zagotoviti, da cena veleprodajnega dostopa za posamezen dostopovni izdelek temelji na eni od naslednjih referenčnih vrednosti oziroma enem od naslednjih načel oblikovanja cen:
- a) povprečnih objavljenih veleprodajnih cenah, ki prevladujejo na drugih primerljivih in bolj konkurenčnih območjih v državi članici ali Uniji, ali
 - b) če takih objavljenih cen ni, reguliranih cenah, ki jih je nacionalni regulativni organ že določil ali odobril za zadevne trge in storitve, ali

¹⁰⁵ Glej na primer Odločbo Komisije C(2011) 7285 final z dne 19. oktobra 2011 o državni pomoči N 330/2010 – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja – sklop B (UL C 364, 14.12.2011, str. 2) in Odločbo Komisije C(2012) 8223 final z dne 20. novembra 2012 o državni pomoči SA.33671 (2012/N) – Združeno kraljestvo – Nacionalni program Združenega kraljestva za širokopasovne storitve – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 16, 19.1.2013, str. 2).

¹⁰⁶ Komisija lahko sprejme tudi druge pogoje v okviru analize sorazmernosti glede na značilnosti zadeve in skupni učinek ukrepa. Glej na primer Odločbo Komisije C(2011) 7285 final z dne 19. oktobra 2011 o državni pomoči N 330/2010 – Francija – Nacionalni program za vzpostavitev visokozmogljivega širokopasovnega omrežja – sklop B (UL C 364, 14.12.2011, str. 2) in Odločbo Komisije C(2012) 8223 final z dne 20. novembra 2012 o državni pomoči SA.33671 (2012/N) – Združeno kraljestvo – Nacionalni program Združenega kraljestva za širokopasovne storitve – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 16, 19.1.2013, str. 2). Če so pogoji izpolnjeni, bi bilo treba dostop odobriti v obdobju, ki je običajno za posamezen trg. Organ, ki dodeljuje pomoč, bi moral v primeru spora nacionalni regulativni organ ali drug pristojni nacionalni organ zaprositi za nasvet.

¹⁰⁷ Za kritje stroškov tega dostopa se ne sme dodeliti dodatna pomoč.

- c) če takih objavljenih ali reguliranih cen ni, stroškovni usmerjenosti ali metodologiji, določeni v skladu s sektorskim regulativnim okvirom.
- (152) Brez poseganja v pristojnosti nacionalnega regulativnega organa v skladu z regulativnim okvirom bi se bilo treba s tem organom posvetovati o veleprodajnih dostopovnih izdelkih in pogojih za veleprodajni dostop, tudi o cenah in s tem povezanih sporih, kot je določeno v oddelku 5.2.3.5.
- (153) Države članice morajo veleprodajne dostopovne izdelke, pogoje in cene navesti v razpisni dokumentaciji ter te informacije objaviti na celovitem spletišču o državni pomoči na nacionalni ali regionalni ravni. Splošna javnost bi morala imeti dostop do spletišča brez kakršnih koli omejitev, tudi brez predhodne registracije uporabnika.

5.2.4.5 Vračilo sredstev

- (154) Znesek pomoči za ukrepe v podporo postavitvi fiksne in mobilne omrežja je pogosto določen vnaprej, da bi se pokrila pričakovana vrzel v financiranju med življenjsko dobo projekta.
- (155) Ker so zneski prihodnjih stroškov in prihodkov po navadi še negotovi, bi morale države članice v tem primeru med celotnim trajanjem projekta postavitve širokopasovnih povezav pozorno spremljati njegovo izvajanje in predvideti mehanizem za vračilo sredstev, ki bi omogočal ustrezno upoštevanje informacij, ki jih upravičenec do pomoči ni vključil v prvotni poslovni načrt, ko je zaprosil za državno pomoč. Dejavniki, ki bi lahko vplivali na dobičkonosnost projekta in ki bi jih morda bilo težko ali celo nemogoče z zadostno točnostjo določiti vnaprej, so na primer: (i) dejanski stroški postavitve omrežja; (ii) dejanski prihodki od jedrnih storitev; (iii) dejanska uporaba in (iv) dejanski prihodki od nejedrnih storitev¹⁰⁸.
- (156) Države članice morajo mehanizem za vračilo sredstev izvajati vsaj do konca trajanja projekta, če znesek pomoči za projekt presega 5 milijonov EUR, ter morajo vnaprej pregledno in jasno določiti pravila tega mehanizma (tudi v dokumentaciji za konkurenčni izbirni postopek).
- (157) Vračilo sredstev ni potrebno, če se projekt izvaja po modelu neposredne naložbe (glej Prilogo III), pri katerem javni organ postavi in upravlja izključno veleprodajno omrežje v javni lasti z edinim namenom, da se vsem operaterjem dodeli pravičen in nediskriminatoren dostop¹⁰⁹.

¹⁰⁸ Mehanizem za vračilo sredstev lahko na primer pomaga izterjati dobiček, ki je večji od razumno pričakovanega, na primer zaradi: (i) večje uporabe širokopasovnih izdelkov, kot je bila napovedana, kar je zagotovilo dodatne dobičke in zmanjšalo naložbeno vrzel, in (ii) večjih prihodkov, kot so bili napovedani, od izdelkov, ki niso povezani s širokopasovno povezavo, kar je zagotovilo dodatne dobičke in zmanjšalo naložbeno vrzel (npr. prihodki od novih veleprodajnih dostopovnih izdelkov). Glej Odločbo Komisije C(2016) 3208 final z dne 26. maja 2016 o državni pomoči SA 40720 (2016/N) – Združeno kraljestvo – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 323, 2.9.2016, str. 2).

¹⁰⁹ Mehanizem za vračilo sredstev bi lahko bil primeren tudi za nekatere modele javnega lastništva, pri katerih bi lahko ta mehanizem temeljil na naknadni primerjavi v neto sedanji vrednosti med dejanskim donosom upravičenca glede na računovodske izkaze projekta ob izteku pogodbe in napovedanim donosom upravičenca glede na model projekta, vključen v pogodbo. Glej na primer Odločbo Komisije C(2016) 3208 final z dne 26. maja 2016 o državni pomoči SA 40720 (2016/N) – Združeno

- (158) Ker lahko različni dejavniki pozitivno ali negativno vplivajo na poslovni načrt upravičenca do pomoči, bi bilo treba mehanizem za vračilo sredstev zasnovati tako, da se upoštevata in uravnotežita dva cilja: (i) državi članici bi moral omogočiti izterjavo zneskov, ki presegajo razumen dobiček¹¹⁰; (ii) ne bi smel ogroziti spodbud za operaterje, da sodelujejo v razpisu¹¹¹ in si pri postavitvi omrežja prizadevajo za stroškovno učinkovitost (povečanje učinkovitosti). Da bi države članice dosegle ustrezno ravnotežje med ciljema, bi morale uvesti merila za spodbude, povezane s povečanjem učinkovitosti proizvodnje¹¹².
- (159) Znesek spodbude je treba določiti na največ 30 % razumnega dobička. Države članice ne bi smele zahtevati vračila morebitnega dodatnega dobička pod to zgornjo mejo (tj. razumen dobiček, h kateremu se prišteje znesek spodbude¹¹³). Morebitni dobiček, ki presega zgornjo mejo 30 %, si morata deliti upravičenec do pomoči in država članica na podlagi intenzivnosti pomoči, ki izhaja iz rezultatov konkurenčnega izbirnega postopka¹¹⁴.
- (160) Mehanizmi za vračilo sredstev morajo upoštevati tudi dobiček, ustvarjen pri drugih poslih v zvezi z omrežjem, financiranim z državnimi sredstvi. Kadar je na primer podjetje ustanovljeno izrecno za postavitev in/ali upravljanje omrežja, financiranega z državnimi sredstvi, obstoječi delničar tega podjetja pa proda vse ali del svojih delnic v podjetju v sedmih letih od dokončanja omrežja ali v desetih letih od oddaje javnega naročila, mora država članica izterjati morebitni znesek, za katerega prihodki od prodaje presegajo ceno, po kateri bi sedanji delničar dosegel razumen dobiček¹¹⁵.
- (161) V vseh primerih je treba izterjane zneske vrniti državi članici. Države članice se lahko odločijo, da bodo izterjane zneske ponovno vložile v razširitev omrežja pod enakimi

kraljestvo – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 323, 2.9.2016, str. 2).

¹¹⁰ Razumen dobiček bi moral pomeniti stopnjo donosa kapitala, ki bi jo potrebovalo povprečno podjetje, ob upoštevanju stopnje tveganja, značilne za širokopasovni sektor, in vrste storitev, ki se zagotavljajo. Potrebna stopnja donosa kapitala se običajno določi na podlagi tehtanega povprečja stroškov kapitala (WACC).

¹¹¹ Sodelovanje v razpisu je odvisno od pričakovanega dobička in izgub. Izgube lahko na primer nastanejo, če so pričakovanja operaterja glede prihodnjih dohodkov od zagotavljanja širokopasovnih storitev preveč optimistična ali če nastanejo nepričakovani stroški. Ker organ, ki dodeljuje pomoč, ne povrne morebitnih nepričakovanih izgub, lahko strog mehanizem za vračilo sredstev v zvezi s prihodnjim dobičkom poveča splošno tveganje za vlagatelja in odvrča od sodelovanja v razpisu.

¹¹² Zaradi povečanja učinkovitosti se ne sme zmanjšati kakovost opravljene storitve.

¹¹³ Če razumen dobiček znaša 10 %, bi znesek spodbude znašal 3 %. Države članice ne izterjajo dobička, nižjega od 13 %.

¹¹⁴ Če dejanski dobiček znaša na primer 20 %, razumen dobiček pa 10 %, znesek spodbude znaša 3 %. Intenzivnost pomoči je 70 %: države članice ne izterjajo dobička, nižjega od 13 %. Dobiček, ki znaša med 13 % in 20 %, se deli, in sicer 70 % državi članici in 30 % vlagatelju v širokopasovno omrežje.

¹¹⁵ Ob predpostavki, da ima delničar v lasti 20 % delnic subvencioniranega podjetja, katerega izračunani razumni dobiček (v skladu z opombo 114) znaša 10 %. Neto sedanja vrednost podjetja z uporabo 10-odstotne diskontne stopnje je X. Če delničar proda svoje delnice za Y, država članica od njega izterja znesek $Y - 20 \% \times X$.

pogoji, kot so veljali za prvotni ukrep državne pomoči (npr. za financiranje novih projektov v okviru odobrene sheme državne pomoči).

5.2.4.6 Ločeno računovodstvo

- (162) Da bi pomoč ostala sorazmerna in ne bi povzročila čezmernih nadomestil ali navzkrižnega subvencioniranja dejavnosti, ki ne prejemajo pomoči, mora upravičenec do pomoči zagotoviti ločeno računovodstvo za sredstva, ki se uporabljajo za postavitev in upravljanje omrežja, in druga sredstva, ki jih ima na voljo.

5.2.4.7 Preglednost pomoči

- (163) Države članice morajo izpolnjevati zahteve iz oddelka 7.

5.2.5 *Negativni učinki na konkurenco in trgovino*

- (164) Pomoč za postavitev fiksni in mobilni omrežji ima lahko negativne učinke v smislu izkrivljanja trga in vpliva na trgovino med državami članicami.
- (165) Komisija ocenjuje pomen izkrivljanja konkurence in učinka na trgovino v smislu učinkov na konkurente. Zaradi dodelitve pomoči se lahko konkurentom dejansko zmanjša donosnost predhodne naložbe, zato se lahko odločijo, da bodo zmanjšali svoje prihodnje naložbe, se povsem umaknili s trga ali ne bodo vstopili na nov trg ali geografsko območje¹¹⁶. Javna podpora lahko lokalne ponudnike storitev tudi spodbudi, da namesto drugih tržnih rešitev uporabijo storitve, ki jih zagotavlja omrežje, financirano z državnimi sredstvi. Poleg tega lahko, kadar je verjetno, da bo upravičenec do pomoči podjetje, ki že ima prevladujoč položaj na trgu ali bi ga lahko pridobilo zaradi javne naložbe, ukrep pomoči oslabi konkurenčni pritisk, ki ga lahko izvajajo konkurenti. Tudi kadar se izkrivljanja na individualni ravni morda štejejo za omejena, lahko sheme pomoči na kumulativni podlagi še vedno povzročijo visoke stopnje izkrivljanja.

5.2.6 *Primerjava pozitivnih učinkov pomoči z negativnimi učinki na konkurenco in trgovino*

- (166) Komisija bo pozitivne učinke načrtovanega ukrepa pomoči za podprte gospodarske dejavnosti primerjala z ugotovljenimi negativnimi učinki ukrepa za konkurenco in trgovinske pogoje. Da bi bila pomoč združljiva z notranjim trgom, morajo biti pozitivni učinki ukrepa pomoči večji od njegovih negativnih učinkov.
- (167) Komisija najprej oceni pozitivne učinke ukrepa pomoči na podprte gospodarske dejavnosti, vključno z njegovim prispevanjem k doseganju ciljev digitalne politike. Država članica mora na podlagi analize hipotetičnih scenarijev dokazati, da so učinki ukrepa v primerjavi s tem, kar bi se zgodilo brez pomoči, pozitivni. Kot je navedeno v oddelku 5.2.1, lahko pozitivni učinki vključujejo uresničitev zelenih ciljev, kot so postavitev novega omrežja, ki na trgu zagotavlja dodatno zmogljivost in hitrost ter nižje cene in večjo izbiro za potrošnike, večja kakovost in inovacije. S tem bi se razširil tudi dostop končnih uporabnikov do spletnih virov, kar bi, ob okrepitvi zaščite potrošnikov na tem področju, verjetno spodbudilo rast povpraševanja. To bo

¹¹⁶ Take učinke lahko imenujemo „izrinjanje“.

prispevalo k dokončanju enotnega digitalnega trga in koristilo celotnemu gospodarstvu Unije.

- (168) Poleg tega lahko Komisija, če je primerno, tudi upošteva, ali ima pomoč še druge pozitivne učinke, na primer izboljšanje energijske učinkovitosti omrežnih operacij. Kadar taki drugi pozitivni učinki odražajo dejanske učinke politik Unije, kot je evropski zeleni dogovor, se lahko tudi za pomoč, usklajeno s temi politikami Unije, šteje, da ima take širše pozitivne učinke.
- (169) Komisija tudi oceni, ali so morebitni negativni učinki čim manjši. Države članice morajo dokazati, da so negativni učinki čim manjši. Pri tem bi morale upoštevati nujnost, ustreznost in sorazmernost ukrepa pomoči (oddelki 5.2.2 do 5.2.4) ter na primer velikost projektov, posamezne in skupne zneske pomoči, pričakovane upravičence (npr. ali ima upravičenec pomembno tržno moč), pa tudi značilnosti ciljnih območij (npr. število zmogljivih omrežij, prisotnih ali realno načrtovanih na zadevnem območju). Da bi lahko Komisija ocenila verjetne negativne učinke, so države članice spodbujene, da predložijo vse ocene učinka, ki jih imajo na voljo, ter naknadna vrednotenja podobnih predhodnih shem.
- (170) Komisija bo štela ukrep pomoči za združljiv z notranjim trgom le, kadar bodo pozitivni učinki večji od negativnih učinkov na konkurenco in trgovino. Kadar predlagani ukrep pomoči ne obravnava jasno opredeljenega nedelovanja trga na ustrezen in sorazmeren način, bodo negativni izkrivljajoči učinki za konkurenco običajno prevladali nad pozitivnimi učinki ukrepa. Komisija bo zato verjetno sklenila, da je predlagani ukrep pomoči nezdružljiv.

6 OCENA ZDRUŽLJIVOSTI UKREPOV ZA SPODBUJANJE UPORABE

- (171) Čeprav je razpoložljivost elektronskega komunikacijskega omrežja osnovni pogoj za možnost naročnine na storitve dostopa do interneta, to v nekaterih primerih morda ne bo dovolj za zagotovitev, da bodo potrebe končnih uporabnikov, navedene zlasti v odstavkih 52 in 63, zadovoljene in da bodo dosežene koristi za družbo kot celoto.
- (172) To bi lahko bila posledica razmeroma majhne naklonjenosti končnih uporabnikov naročanju na storitve dostopa do interneta. Razlogi za tako majhno naklonjenost so lahko različni, vključno z gospodarskim učinkom stroškov naročnine na elektronske komunikacijske storitve za končne uporabnike na splošno ali zlasti za nekatere kategorije končnih uporabnikov v ranljivem položaju in napačnimi predstavami o koristih, ki jih zagotavlja naročnina na širokopasovne storitve.
- (173) Ukrepi za spodbujanje uporabe, kot so kuponi, bi lahko bili koristni za odpravo specifičnega nedelovanja trga v smislu uporabe razpoložljivih elektronskih komunikacijskih storitev. Razširjen in cenovno dostopen dostop do povezljivosti ustvarja pozitivne zunanje učinke, ker lahko spodbuja rast in inovacije v vseh sektorjih gospodarstva. Kadar cenovno ugodnega dostopa do ustreznih elektronskih komunikacijskih storitev ni mogoče zagotoviti, na primer zaradi visokih maloprodajnih cen, bi lahko državna pomoč prispevala k odpravi takega nedelovanja trga. V takih primerih se lahko z dodelitvijo državne pomoči ustvarijo pozitivni učinki in izboljša splošna učinkovitost.

- (174) Cilj shem kuponov je povečati uporabo fiksnih ali mobilnih storitev (št. naročnin), v nekaterih okoliščinah pa spodbuditi končne uporabnike k ohranjanju naročniških razmerij za fiksne ali mobilne storitve.
- (175) Zasnovane so tako, da zmanjšujejo stroške za končne uporabnike (na primer stroške vzpostavitve in stroške naročnine za določeno obdobje). Uporabijo se lahko za naročnino na nove fiksne ali mobilne storitve ali za nadgradnjo obstoječih naročnin.
- (176) Kuponi ne pomenijo pomoči za končne uporabnike, vključno s posameznimi potrošniki, če ti ne izvajajo gospodarske dejavnosti, ki spada na področje uporabe člena 107(1) Pogodbe. Kuponi bi lahko pomenili pomoč za končne uporabnike, če ti izvajajo gospodarsko dejavnost, ki spada na področje uporabe člena 107(1) Pogodbe. Vendar bi ta pomoč glede na omejeno vrednost kuponov v večini primerov lahko bila pomoč *de minimis*.
- (177) Obstoječa sodna praksa Sodišča Evropske unije potrjuje, da lahko prednost, zagotovljena končnim uporabnikom, kot so posamezni potrošniki, ki ne opravljajo gospodarske dejavnosti, pomeni tudi prednost, zagotovljeno nekaterim drugim podjetjem, in lahko pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) Pogodbe¹¹⁷. Taka druga podjetja so lahko operaterji elektronskih komunikacij ali druga podjetja, ki zbirajo kupone.
- (178) Kuponi lahko dajejo prednost operaterjem elektronskih komunikacij, ki zagotavljajo storitve končnim uporabnikom (v nekaterih primerih lahko dajejo prednost omrežnim operaterjem) in ki bodo lahko prek obstoječih elektronskih komunikacijskih omrežij zagotavljali storitve večjemu številu končnih uporabnikov, s čimer bodo okrepili svoj položaj na trgu¹¹⁸. Ponudniki in operaterji elektronskih komunikacijskih storitev so podjetja, v zvezi s katerimi se izvaja nadzor državne pomoči, če prednost, ki jim je dodeljena, preseže ravni *de minimis*.

6.1 Socialni kuponi

- (179) Cilj socialnih kuponov je podpreti določene posamezne potrošnike, da se naročijo na fiksne ali mobilne storitve ali da te storitve ohranijo. Lahko se štejejo za združljive z notranjim trgov na podlagi člena 107(2), točka (a), Pogodbe kot „pomoč socialnega značaja, dodeljena posameznim potrošnikom, pod pogojem, da je dodeljena brez diskriminacije glede na poreklo zadevnih izdelkov“¹¹⁹.
- (180) Da bi bili ti kuponi združljivi v skladu s členom 107(2), točka (a), Pogodbe, morajo imeti socialni značaj in biti rezervirani za določene kategorije posameznih potrošnikov

¹¹⁷ Sodba Splošnega sodišča z dne 4. marca 2009, Italija/Komisija, T-424/05, ECLI:EU:C:2007:367, točka 108; sodba Sodišča z dne 28. julija 2011, Mediaset/Komisija, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, točka 81.

¹¹⁸ Brez poseganja v oceno v skladu s pravili o državni pomoči, ki je bila izvedena v zvezi z ukrepi, sprejetimi na nacionalni ravni, za izvajanje obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, vključenih v regulativni okvir Unije za elektronske komunikacije (Direktiva (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah (prenovitev) (UL L 321, 17.12.2018, str. 36).

¹¹⁹ Glej Odločbo Komisije C(2020) 8441 final z dne 4. decembra 2020 o državni pomoči SA.57357 (2020/N) – Grčija – Shema kuponov za širokopasovno povezavo za študente (UL C 41, 5.2.2021, str. 4).

(podjetja niso upravičena), katerih finančne okoliščine utemeljujejo plačilo pomoči iz socialnih razlogov (npr. družine z nižjimi dohodki, študenti, dijaki itd.), da bi se jim na primer omogočila pridobitev ali ohranitev naročnine na fiksne ali mobilne storitve, da bi tako lahko izkoristili možnost učenja na daljavo, dela na daljavo itd.

- (181) V skladu z nacionalnimi pravili je mogoče predvideti različne načine izvajanja. Shema kuponov lahko na primer predvideva plačila neposredno končnim uporabnikom ali neposredno ponudniku storitev, ki ga izberejo končni uporabniki.
- (182) Upravičeni stroški so lahko mesečna naročnina, standardni¹²⁰ stroški vzpostavitve in terminalska oprema (modem/usmerjevalnik), ki jo končni uporabnik potrebuje za dostop do interneta.
- (183) Kuponi se lahko uporabijo le za naročnino na nove fiksne ali mobilne storitve ali za ohranitev obstoječih. Kuponi se ne smejo dodeliti za zamenjavo ponudnikov, ki zagotavljajo enako kakovost storitve, da bi se omejilo tveganje oportunističnega ravnanja, ki ni v skladu s socialnim ciljem teh kuponov. Kuponi se ne smejo uporabiti za nadgradnjo obstoječih naročnin na fiksne ali mobilne storitve, razen če se jasno dokaže, da zmogljivosti trenutnih naročnin ne morejo zadovoljiti minimalnih razumnih potreb končnih uporabnikov.
- (184) Zahteva, da je treba preprečiti morebitno diskriminacijo na podlagi porekla izdelkov, je izpolnjena z upoštevanjem načela tehnološke nevtralnosti. Končni uporabniki morajo imeti možnost, da kupon uporabijo za naročnino na upravičene fiksne ali mobilne storitve pri katerem koli ponudniku, ki jih lahko zagotovi, ne glede na tehnologijo, ki se uporablja za zagotavljanje storitve. Ukrep mora zagotoviti enako obravnavanje vseh možnih ponudnikov storitev, končnim potrošnikom pa mora zagotoviti največjo možno izbiro ponudnikov. Država članica mora v ta namen vzpostaviti spletni register vseh upravičenih ponudnikov storitev ali uporabiti drugo enakovredno metodo za zagotovitev odprtosti, preglednosti in nediskriminatornosti ukrepa. Končni uporabniki morajo imeti možnost dostopa do spletnega registra, da lahko pridobijo informacije o vseh operaterjih, ki lahko zagotovijo upravičene storitve. Vsem ponudnikom, ki lahko zagotovijo upravičene fiksne ali mobilne storitve, je treba omogočiti vključitev v spletni register na podlagi objektivnih in preglednih meril (npr. zmožnost izpolnjevanja minimalnih zahtev za zagotavljanje upravičenih fiksnih ali mobilnih storitev). Spletni register lahko vsebuje tudi dodatne informacije za pomoč končnim uporabnikom, na primer vrsto storitve, ki jo zagotavljajo različni operaterji.
- (185) Sheme socialnih kuponov morajo biti omejene na razumno obdobje, ki ni daljše od treh let.
- (186) Države članice lahko sprejmejo dodatne zaščitne ukrepe, da se prepreči neupravičeno izkrivljanje konkurence ter da se končnim uporabnikom ali operaterjem elektronskih komunikacij prepreči morebitna zloraba kuponov. Lahko bi bili potrebni dodatni zaščitni ukrepi za zagotovitev, da se kuponi ne bodo uporabili za naročnino na fiksne ali mobilne storitve dostopa do interneta, če je drug član istega gospodinjstva že naročen na ustrezno storitev.

¹²⁰ Standardni stroški so stroški, ki se zaračunajo vsem končnim uporabnikom, ne glede na njihov specifični položaj.

- (187) Poleg tega morajo države članice izpolnjevati zahteve iz oddelka 7 glede preglednosti, poročanja in spremljanja.

6.2 Kuponi za povezljivost

- (188) Kuponi za povezljivost so lahko namenjeni širšim kategorijam končnih uporabnikov (npr. kuponi za vse državljane ali nekatera podjetja, kot so MSP), da bi se spodbudila uporaba fiksnih ali mobilnih storitev, ki prispevajo k razvoju gospodarske dejavnosti. Taki ukrepi se lahko razglasijo za združljive z notranjim trgom na podlagi člena 107(3), točka (c), PDEU.
- (189) Komisija bo take ukrepe štela za združljive, če prispevajo k razvoju gospodarske dejavnosti (prvi pogoj), ne da bi neupravičeno vplivali na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi (drugi pogoj).

6.2.1 Prvi pogoj

- (190) Komisija meni, da lahko sheme kuponov, ki učinkovito olajšujejo uporabo fiksnih ali mobilnih storitev, s povečanjem povezljivosti in dostopa do storitev dostopa do interneta spodbudijo razvoj številnih gospodarskih dejavnosti.
- (191) Da bi se zagotovil spodbujevalni učinek, lahko kupon krije le do 50 % upravičenih stroškov. Upravičeni stroški so lahko mesečna naročnina, standardni stroški vzpostavitve in terminalna oprema (modem/usmerjevalnik), ki jo končni uporabnik potrebuje za dostop do interneta. Upravičeni so lahko tudi stroški hišne napeljave in omejene postavitve na zasebnem zemljišču končnega uporabnika ali na javnem zemljišču v neposredni bližini zasebnega zemljišča končnega uporabnika, če so nujni in prispevajo k zagotavljanju storitve.
- (192) V skladu z nacionalnimi pravili so lahko določeni različni načini izvajanja. Shema kuponov lahko na primer predvideva plačila neposredno končnim uporabnikom ali neposredno ponudniku storitev, ki ga izberejo končni uporabniki.
- (193) Če ukrep državne pomoči, z njim povezani pogoji (vključno z metodo njegovega financiranja, kadar je ta metoda sestavni del ukrepa pomoči) ali dejavnost, ki jo financira, pomenijo kršitev določbe ali splošnih načel prava Unije, pomoči ni mogoče razglasiti za združljivo z notranjim trgom¹²¹.

6.2.2 Drugi pogoj

- (194) Državna pomoč bi morala biti usmerjena v primere, v katerih lahko pomoč zagotovi znatno izboljšavo, ki je trg sam ne more doseči, tj. v primeru nedelovanja trga v smislu uporabe. Če na primer državna pomoč za uporabo fiksnih in mobilnih elektronskih komunikacijskih storitev ni usmerjena v nedelovanje trga v smislu uporabe (npr. če se kuponi zlorabijo za podporo postavitvi, namesto da bi se z njimi spodbujalo povpraševanje) ali ne upošteva načela tehnološke nevtralnosti, pomoč v obliki kuponov ne bi bila primeren instrument politike, ukrep pa bi lahko spremenil pogoje za naložbe in povzročil izkrivljanja v škodo dobremu delovanju zadevnih trgov. V takih primerih bi lahko pomoč v obliki kuponov pomenila tveganje za neupravičeno

¹²¹ Sodba Sodišča z dne 22. septembra 2020, Avstrija/Komisija, C-594/18 P, EU:C:2020:742, točka 44.

vplivanje na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi. Ukrepa pomoči za kupone za povezljivost ni mogoče razglasiti za združljivega z notranjim trgom.

- (195) Kuponi bi lahko bili potrebni za podporo naročanju na novo storitev ali za nadgradnjo trenutne naročnine. Za nadgradnjo obstoječe naročnine na fiksne ali mobilne storitve se lahko uporabijo le, če to ne izkrivlja neupravičeno konkurence na maloprodajni in veleprodajni ravni.
- (196) Komisija meni, da so kuponi za povezljivost, ki so tehnološko nevtralni, tudi sorazmerni, saj končnim uporabnikom omogočajo, da se naročijo na najugodnejše storitve pri katerem koli ponudniku, ki jih lahko zagotovi, ne glede na tehnologijo, ki se uporablja za zagotavljanje storitve. Poleg tega lahko taki ukrepi omejijo negativne učinke na konkurenco, ki so posledica pomoči, če zagotavljajo enako obravnavanje vseh možnih ponudnikov storitev, končnim uporabnikom pa največjo možno izbiro ponudnikov. Država članica mora v ta namen vzpostaviti spletni register vseh upravičenih ponudnikov storitev ali uporabiti drugo enakovredno metodo za zagotovitev odprtosti, preglednosti in nediskriminatornosti ukrepa. Končni uporabniki morajo imeti možnost dostopa do takih informacij o vseh operaterjih, ki lahko zagotovijo upravičene storitve. Vsi ponudniki, ki lahko zagotovijo upravičene storitve, morajo imeti možnost, da zaprosijo za vključitev v spletni register ali uporabijo katero koli drugo metodo, ki jo država članica izbere na podlagi objektivnih meril (npr. zmožnost izpolnjevanja minimalnih zahtev za zagotavljanje upravičenih fiksnih ali mobilnih storitev). Spletni register (ali druga izbrana metoda) lahko vključuje tudi dodatne informacije za pomoč končnim uporabnikom, na primer vrsto storitve, ki jo zagotavljajo različni operaterji.
- (197) Kuponi za povezljivost so lahko na voljo končnim uporabnikom le na območjih z vsaj enim obstoječim omrežjem¹²², ki lahko zagotavlja upravičene storitve, kar je treba preveriti na podlagi kartiranja in javnega posvetovanja. Kartiranje in javno posvetovanje morata zajemati obdobje trajanja sheme kuponov ter morata biti izvedena v skladu z oddelkom 5.2.2.4.1 oziroma 5.2.2.4.2. Zainteresirane strani je treba v okviru javnega posvetovanja pozvati, naj predložijo pripombe o glavnih značilnostih ukrepa in ne le o razpoložljivosti omrežij na ciljnih območjih.
- (198) Države članice morajo omejiti tveganja, da bi sheme kuponov neupravičeno izkrivljale konkurenco. Za zagotovitev združljivosti pomoči morajo izvesti oceno trga, da bi opredelile upravičene ponudnike na območju in zbrale informacije za izračun njihovega tržnega deleža. Pri oceni trga je treba ugotoviti, ali lahko shema kuponov nekaterim ponudnikom zagotovi nesorazmerno prednost v škodo drugih ponudnikov in tako morda okrepi prevladujoč položaj na (lokalnem) trgu. Pri oceni trga je treba tudi opredeliti dejansko potrebo po izvedbi sheme kuponov, tako da se razmere na območju posredovanja primerjajo z razmerami na drugih območjih države članice ali Unije. Ocenijo se lahko tudi trendi uporabe med končnimi uporabniki, da bi se oblikoval sklep o možnosti izvedbe sheme kuponov.

¹²² Ukrep v obliki kupona za povečanje uporabe prihodnjega omrežja se lahko vključi v ukrep pomoči za omrežje.

- (199) Da bi se operater vključil v shemo kuponov, če je vertikalno integriran in ima maloprodajni tržni delež nad 25 %, mora na ustreznem trgu veleprodajnega dostopa vsakemu ponudniku elektronskih komunikacijskih storitev ponuditi vsaj en veleprodajni dostopovni izdelek, ki lahko zagotovi, da bo lahko prosilec za dostop zanesljivo zagotavljal upravičene storitve pod odprtimi, preglednimi in nediskriminatornimi pogoji. Ceno veleprodajnega dostopa je treba določiti, kot je navedeno v oddelku 5.2.4.4.3.
- (200) Za sheme kuponov za povezljivost se bo štelo, da so njihovi negativni vplivi na konkurenco omejeni, če so omejene na razumno obdobje, ki ni daljše od dveh let.
- (201) Poleg tega morajo države članice izpolnjevati zahteve iz oddelka 7 glede preglednosti, poročanja in spremljanja.

7 PREGLEDNOST, POROČANJE, SPREMLJANJE

7.1 Preglednost

- (202) Države članice morajo na spletišču Komisije za preglednost dodeljevanja pomoči¹²³ ali na celovitem spletišču o državni pomoči na nacionalni ali regionalni ravni objaviti:
- a) celotno besedilo sklepa o odobritvi sheme pomoči ali individualne pomoči in njegovih izvedbenih določb ali povezavo nanj;
 - b) informacije o vsaki dodeljeni individualni pomoči, ki presega 100 000 EUR, v skladu s Prilogo IV.
- (203) Informacije iz odstavka 202(b) se objavijo v šestih mesecih od datuma dodelitve pomoči ali v primeru pomoči v obliki davčnih ugodnosti v enem letu od roka za oddajo davčne napovedi¹²⁴.
- (204) Države članice morajo svoja celovita spletišča o državni pomoči iz odstavka 202 urediti tako, da omogočajo preprost dostop do informacij. Za nezakonito pomoč, ki je pozneje razglašena za združljivo, morajo države članice informacije objaviti v šestih mesecih od datuma sklepa Komisije, s katerim je bila pomoč razglašena za združljivo.
- (205) Da se omogoči izvrševanje pravil o državni pomoči v skladu s Pogodbo, morajo biti informacije na voljo najmanj 10 let od datuma dodelitve pomoči. Informacije morajo biti objavljene v obliki nelastniških preglednic, ki omogočajo učinkovito iskanje, izpis in prenos ter enostavno objavo na spletu, na primer v formatu CSV ali XML. Splošna javnost mora imeti dostop do spletišča brez kakršnih koli omejitev, tudi brez predhodne registracije uporabnika.
- (206) Komisija bo na svojem spletišču objavila povezavo do nacionalnega ali regionalnega spletišča o državni pomoči iz odstavka 202.

¹²³ „Javni iskalnik po podatkovni zbirki državne pomoči“, na voljo na naslednjem spletišču: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=en>.

¹²⁴ Če ni uradne zahteve za letno napoved, se za namene vnosa kot datum, na katerega je bila dodeljena pomoč, šteje 31. december leta, za katero je bila pomoč dodeljena.

7.2 Poročanje

- (207) V skladu z Uredbo Sveta (EU) 2015/1589¹²⁵ in Uredbo Komisije (ES) št. 794/2004¹²⁶ morajo države članice Komisiji predložiti letna poročila o vsakem ukrepu pomoči, odobrenem na podlagi teh smernic.
- (208) Poleg letnih poročil iz odstavka 207 morajo države članice Komisiji vsaki dve leti predložiti poročilo s ključnimi informacijami o ukrepih pomoči, odobrenih na podlagi teh smernic, v skladu s Prilogo V. Komisija lahko pri sprejetju sklepa na podlagi teh smernic zahteva dodatna poročila o ukrepu pomoči.

7.3 Spremljanje

- (209) Države članice morajo voditi podrobne evidence v zvezi z vsemi ukrepi pomoči. Te evidence morajo vključevati vse informacije, potrebne za določitev, da so izpolnjeni vsi pogoji glede združljivosti iz teh smernic. Države članice morajo te evidence hraniti 10 let od datuma dodelitve pomoči in jih na zahtevo predložiti Komisiji.

8 NAČRT NAKNADNEGA OCENJEVANJA

- (210) Komisija lahko kot dodatno varovalo pri omejevanju izkrivljanja konkurence in trgovine zahteva, da se nekatere sheme časovno omejijo (po navadi na štiri leta ali manj) in naknadno ocenijo, da se preveri (i) ali so bile uresničene predpostavke in izpolnjeni pogoji, na podlagi katerih je bil sprejet sklep glede njihove združljivosti; (ii) učinkovitost ukrepa pomoči glede na predhodno opredeljene cilje; (iii) učinek ukrepa pomoči na trge in konkurenco ter da ni bilo nobenih izkrivljajočih učinkov med trajanjem sheme pomoči, ki bi bili v nasprotju z interesi Unije¹²⁷.
- (211) Naknadno ocenjevanje se lahko zahteva za sheme, ki imajo velik proračun ali vsebujejo nove značilnosti, ali če so predvidene pomembne tržne, tehnološke ali regulativne spremembe. Ocenjevanje se bo v vsakem primeru zahtevalo za sheme s proračunom državne pomoči ali obračunanimi odhodki nad 150 milijonov EUR v katerem koli zadevnem letu ali 750 milijonov EUR v celotnem trajanju shem, tj. skupnem trajanju sheme in katere koli predhodne sheme, ki pokriva podoben cilj in geografsko območje, in sicer od objave smernic. Glede na cilje ocenjevanja in da bi se izognili nesorazmerni obremenitvi držav članic, se naknadna ocenjevanja zahtevajo samo za sheme pomoči, katerih skupno trajanje presega tri leta, in sicer od objave smernic.
- (212) Zahteva po naknadnem ocenjevanju se lahko opusti za sheme pomoči, ki so neposredne naslednice sheme, ki pokriva podoben cilj in geografsko območje, za katero je bila opravljena ocena ter je bilo v skladu z načrtom ocenjevanja, ki ga je

¹²⁵ Uredba Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L 248, 24.9.2015, str. 9).

¹²⁶ Uredba Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES (UL L 140, 30.4.2004, str. 1).

¹²⁷ Glej na primer Odločbo Komisije C(2012) 8223 final z dne 20. novembra 2012, zadeva SA.33671 (2012/N) – Združeno kraljestvo – Nacionalni program Združenega kraljestva za širokopasovne storitve – Zagotavljanje dostopa do širokopasovnega omrežja v Združenem kraljestvu (UL C 16, 19.1.2013, str. 2).

odobrila Komisija, pripravljeno končno ocenjevalno poročilo, ki ni vsebovalo negativnih ugotovitev. Kadar končno ocenjevalno poročilo o shemi ni v skladu z odobrenim načrtom ocenjevanja, je treba na zahtevo Komisije zadevno shemo začasno prekiniti s takojšnjim učinkom.

- (213) Cilj ocenjevanja bi moral biti, da se preveri, ali so bili izpolnjeni predpostavke in pogoji, na katerih temelji združljivost sheme, zlasti nujnost in učinkovitost ukrepa pomoči glede na njegove splošne in specifične cilje. Oceniti bi se moral tudi vpliv sheme na konkurenco in trgovino.
- (214) Za sheme pomoči, za katere se zahteva ocenjevanje v skladu z odstavkom 211, morajo države članice priglasiti osnutek načrta ocenjevanja, ki bo sestavni del ocene sheme s strani Komisije, in sicer:
- a) skupaj s shemo pomoči, če njen proračun državne pomoči presega 150 milijonov EUR v katerem koli zadevnem letu ali 750 milijonov EUR v celotnem obdobju trajanja sheme pomoči;
 - b) v 30 delovnih dneh po morebitni pomembni spremembi, s katero se je proračun sheme povečal na več kot 150 milijonov EUR v katerem koli zadevnem letu ali 750 milijonov EUR v celotnem obdobju trajanja sheme;
 - c) v 30 delovnih dneh po tem, ko so bili na uradnih računih evidentirani odhodki v okviru sheme, ki presegajo 150 milijonov EUR v katerem koli letu.
- (215) Osnutek načrta ocenjevanja mora biti v skladu s skupnimi metodološkimi načeli, ki jih je določila Komisija¹²⁸. Države članice morajo objaviti načrt ocenjevanja, ki ga je odobrila Komisija.
- (216) Naknadno ocenjevanje mora na podlagi načrta ocenjevanja opraviti strokovnjak, neodvisen od organa, ki dodeljuje pomoč. Vsaka ocena mora vključevati vsaj eno vmesno poročilo in eno končno ocenjevalno poročilo. Države članice morajo objaviti obe poročili.
- (217) Končno ocenjevalno poročilo je treba Komisiji predložiti pravočasno, da lahko oceni morebitno podaljšanje sheme pomoči, in najpozneje devet mesecev pred njenim iztekom. To obdobje se lahko skrajša za sheme, ki sprožijo zahtevo za ocenjevanje v zadnjih dveh letih izvajanja. Natančen obseg in načini posameznega ocenjevanja bodo določeni v sklepu za odobritev sheme pomoči. Priglasitev vsakega naslednjega ukrepa pomoči s podobnim ciljem mora vsebovati opis, kako so bili upoštevani rezultati ocene.

9 KONČNE DOLOČBE

- (218) Te smernice se bodo uporabljale od prvega dne po njihovi objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

¹²⁸ Delovni dokument služb Komisije, Skupna metodologija za ocenjevanje državne pomoči, Bruselj, 28. 5. 2014, SWD(2014) 179 final, ali kateri koli dokument, ki ga nasledi.

- (219) Komisija bo te smernice po njihovi objavi v *Uradnem listu Evropske unije* uporabljala v zvezi z vsemi priglašeni ukrepi pomoči, čeprav so bili projekti priglašeni pred tem datumom.
- (220) Na podlagi obvestila Komisije o določitvi pravil, ki se uporabljajo pri ocenjevanju nezakonitih državnih pomoči¹²⁹, bo Komisija za nezakonito pomoč uporabila pravila, ki so veljala v času odobritve pomoči. Zato bo te smernice uporabila v primeru nezakonite pomoči, ki je bila dodeljena po datumu njihove objave.
- (221) Na podlagi člena 108(1) Pogodbe Komisija državam članicam predlaga naslednja ustrezna ukrepa:
- a) države članice morajo v 12 mesecih od objave teh smernic v *Uradnem listu Evropske unije* po potrebi spremeniti svoje obstoječe sheme pomoči, da bi jih uskladile z določbami iz oddelka 7.1 teh smernic;
 - b) države članice bi morale dati izrecno brezpogojno soglasje k predlaganim ustreznim ukrepom (vključno s spremembami) iz točke (a) v dveh mesecih od datuma objave smernic v *Uradnem listu Evropske unije*. Če Komisija ne bo prejela nobenega odgovora, bo domnevala, da se zadevna država članica ne strinja s predlaganimi ukrepoma.

¹²⁹ UL C 119, 22.5.2002, str. 22.